

83. møde.

Onsdag den 7. april kl. 13.

Formanden:

Medlemmer af folketinget Gerda Møller, Poul Schlüter og Stetter har meddelt mig, at de ønsker til undervisningsministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

„Vil ministeren tage skridt til, at Roskilde universitetscenter afvikles og lægges ind under Københavns universitet efter sommerferien?“

(Foresp. nr. XVI).

I skrivelse af gårds dato anmoder udenrigsministeren om, at der under henvisning til Europarådets statut af folketinget må blive udpeget 5 medlemmer og 5 stedfortrædere til *Europarådets rådgivende forsamling* 28. ordinære samling, der ventes at træde sammen i Strasbourg den 3. maj 1976.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Glensgård* (FP) til ministeren for offentlige arbejder:

„Ministeren bedes give en nærmere redegørelse for arkitekt- og ingeniørhonorarerne vedrørende bygningen af en midlertidig udsigtspavillon ved Sallingsundbroen.“

(Spm. nr. 420).

Skriftlig begrundelse.

Ministeren har i et brev af 17. februar d.å. til undertegnede vedrørende udgifterne på ca. 270.000 kr. til opførelse af en udsigtspavillon ved Sallingsundbroen vedlagt en oversigt over de nærmere specifikationer.

Udgifterne på i alt ca. 270.000 kr. er i sig selv helt uacceptabelt høje, hvilket jeg imidlertid ikke skal berøre i denne forbindelse, men der er især 2 poster, der efter min opfattelse trænger til en nærmere belysning.

Arkitekthonorar for f. eks. et parcelhus på 200 m² vil normalt maksimalt beløbe sig til 10.000-12.000 kr., hvortil der kommer højst nogle få tusinde kroner til ingeniørhonorar. Derfor findes det utilstedeligt, at staten accepterer, at et arkitekt- og ingeniørfirma skal have udbetalt 40.239,85 kr. for projekteringen af en udsigtspavillon, som ikke tilnærmelsesvis omfatter så meget arbejde som ovennævnte eksempel med parcelhuset.

Ingeniør- og arkitektarbejdet omfatter i alt 7 tegninger, som i rene tegnetimer må vurderes til højst 40 timer. Hertil kommer selvfølgelig noget forarbejde, men selv om dette sættes til det dobbelte og der derved er medgået i alt 120 timer, bliver timelønnen af en størrelsesorden på 335 kr.

Spørgeren har drøftet projektet med flere fagfolk, som alle er bestyrtet over de skyhøje honorarer, hvorfor spørgeren forventer, at ministeren nærmere vil undersøge disse specielle forhold.

Glensgård (FP):

Efter at vi nu har fået en lille smule kendskab til den industri, vi skal debattere under dette spørgsmål, har jeg som vanlig i ministerens normale svar hæftet mig ved et par af de oplysninger, ministeren har givet mig i et brev af 17. februar 1976. Jeg har med vilje undladt at tage alle punkter op og tage hele diskussionen om det enormt store beløb på 270.000 kr. for en udsigtspavillon ved bygningen af Sallingsundbroen. Jeg har kun taget to ud i håb om, at jeg her kan få ministeren til at give en fornuftig forklaring.

De to punkter, jeg har taget ud, er posterne arkitekt- og ingeniørhonorar. Jeg har kontaktet det pågældende arkitekt- og ingeniørfirma, fordi jeg troede, at den normale måde, man kørte en sådan ting på i et ministerium, var, at man forelagde forskellige alternative planer. Jeg havde regnet med, ministeren kunne svare: ja men det er ikke bare én plan, vi har arbejdet med, vi har haft mange at vælge imellem. Dette er ikke tilfældet for det pågældende arkitektfirma. Der foreligger 7 tegninger til en pavillonbygning, hvortil efter andre sagkyndiges udtalelser maksimalt kan anvendes 120 mandtimer. Det giver en gennemsnitshonorartimebetaling på 335 kr. Nu skal vi ikke så meget diskutere, om mine beregninger er rigtige eller forkerte, men snarere, om ministeren

[Glensgård.]

kan give en forhåbentlig fornuftig forklaring på, at det honorar er løbet så højt op. Der er tale om en pavillonbygning, som det er ministeren bekendt, på nogle kvadratmeter, hvor der formodentlig kan stå et sted mellem 100 og 150 mennesker og se på, hvordan man bygger denne nye pragtfulde Salling-sundbro. Derfor må vi bede ministeren om i sit selvfulgelig alsidige svar at give en helt eksakt forklaring på, hvad ingeniørarbejdet ved den pågældende pavillonbygning går ud på. Jeg ved godt, den står på nogle 5, 6, 7 tommer stolper, men er det det, der er baggrunden for, at man har givet et ingeniørhonorar af den pågældende størrelse, eller hvad er det eksakt? Jeg håber, at vi ved at tage de to enkelte poster ud bare denne ene gang får et forholdsvis fornuftigt svar.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Nu skal hr. Glensgård jo ikke spørge om noget, som han ikke forventer at få svar på. Men jeg vil gerne sige til hr. Glensgård, at ved en umiddelbar betragtning ser arkitekt- og ingeniørhonoraret ret voldsomt ud, når det som her drejer sig om en pavillon på ca. 80 m² og en gangbro på ca. 50 m². Men det, der er det afgørende, er, at der ikke er tale om noget traditionelt byggeri, hvad spørgeren også selv har set på trafikudvalgets besigtigelsesrejse sidste efterår. Der har her været tale om, at man har overladt til arkitekten at fremkomme med forslag til, hvorledes man mest hensigtsmæssigt kunne få etableret publikumsfaciliteter med information om broens bygning. Jeg vil gerne understrege, at jeg synes, det er naturligt og rigtigt, at man i forbindelse med de ting, som det offentlige iværksætter, lader befolkningen få anledning til at se hele arbejdets gang, og hvad man bruger pengene til; det er en relativt lille omkostning i forhold til det grundlæggende, man sætter i gang.

Der har her været et langt større forberedende projekteringsarbejde, hvor arkitekten ellers har en bunden opgave på det i forvejen udpegede sted. Arkitekten skulle her fremkomme med forslag til placering på den ene eller den anden side af sundet, om bygningens art, herunder også, om man kunne nøjes med en udsigtsplatform, hvortil kom,

at der også i forslaget skulle tages hensyn til, at placeringen skulle være inden for fredningsgrænsen for kysten. Derfor er det nødvendigt, at projektet havde en sådan kvalitet, at fredningsmyndighederne også kunne tiltræde det.

Opgavens løsning har nærmet sig det, man i arkitektsproget kalder et dekorativt arbejde, hvor forholdet mellem projekteringsudgift og produktionspris er et ganske andet end ved normalt byggeri.

Jeg finder under disse forhold ikke anledning til at kunne kritisere udgiften, der er beregnet efter medgåede timer til arbejdet, men jeg vil gerne sige, at det er et af de områder, som jeg vil følge meget nøje i fremtiden, når vi laver sådanne ting. Men jeg understreger, at jeg synes, det er rigtigt, at befolkningen, hvor det drejer sig om store projekteringsplaner og udgifter, kan se, hvordan arbejdet skrider frem.

Glensgård (FP):

Jeg takker i særdeleshed for den sidste oplysning, ministeren gav om, at honoraret er beregnet efter medgåede timer til arbejdet. På en forespørgsel til det pågældende arkitekt- og ingeniørfirma fik jeg det svar, at man ikke kunne oplyse, hvor mange timer der var brugt. Derfor glæder jeg mig over, at ministeren har fået denne oplysning frem, og jeg skal spørge ministeren, om han vil fremlægge denne dokumentation fra det pågældende arkitektfirma om medgåede ingeniør- og arkitekttimer til det pågældende arbejde. Da jeg talte med firmaet, sagde man, at det kunne man ikke sådan sige. Det var et skøn, man havde, og der var måske også lidt uforklarlige ting, men man ville da gerne give en nærmere forklaring på, hvordan man var nået frem til denne honorarstørrelse. Derfor håber jeg, at ministeren vil fremlægge denne dokumentation.

Så siger ministeren, at det er et utraditionelt byggeri, at man også samtidig skulle tage hensyn til, om det skulle placeres på den ene eller den anden side af sundet, og at det skulle opfylde fredningsmyndighedernes krav osv. Det, der er tale om, er, at man i en byggeperiode vil give nogle mennesker en vis service og derfor opfører en udsigtsplatform, så de kan se dette byggeri. Normalt kommer ministeren med sine styringslove, men under dette byggeri har man en total,

[Gjensgård.]

skal vi sige afvigelse fra de normale fredningsmyndighedsbestemmelser, fordi man simpelt hen har en byggeplads. Vil ministeren nu pludselig sige: ja men nu skal vi lade fredningsmyndighederne bestemme, om vi må opføre et sådant pavillonbyggeri — der er ikke tale om, at den skal være der fremover — under byggeperioden?

Men som sagt takker jeg for ministerens svar og også for, at ministeren vil være mere påholdende og mere agtpågivende i fremtiden omkring disse problemer. Nu må vi se, om ministeren også vil være mere agtpågivende over for den halve million kroner, der skal bruges i forbindelse med Vejle fjordbroprojektet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Burgdorf* (KF) til ministeren for offentlige arbejder:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at skabe ordnede forhold i postvæsenet?“ (Spm. nr. 429).

Skriftlig begrundelse.

Når staten opretholder monopol på postbesørgelsen, må den også sørge for, at funktionerne ikke går i stå. De mange forstyrrelser i den københavnske postbesørgelse, der har fundet sted i de seneste måneder, kan ikke tolereres. Jo dyrere det bliver at benytte postvæsenet, desto dårligere bliver servicen. Det er nødvendigt, at postvæsenet helt anderledes skrider ind imod ulovlighederne og afskediger ballademagerne. I modsat fald må folketinget give frihed for private postvæsener, der kan konkurrere med det offentlige.

Burgdorf (KF):

Man kunne egentlig godt tro, at det spørgsmål, jeg her stiller ministeren, var overflødig, efter at strejken nu er endt; nogle siger lykkeligt endt, men jeg ved ikke, hvad jeg skal sige til det. Det er godt, den er endt, men vi har stadig eftervirkninger af strejken: der er mange mennesker, som er kommet i klemme, ligesom jeg ved fra forrige gang, man strejkede, at da var der mange mennesker, der også økonomisk kom i klemme. Jeg synes, det er lidt urimeligt, at man gang på gang inden for postvæsenet, som

folk har tillid til, fordi det er en statsorganisation, ikke kan klare problemerne, når nogle få spektakulære i omkarteringshistorien laver ulykker. Jeg mener ikke, man skal finde sig i det, og jeg mener også, det er ministeren, som har ansvaret. Dertil kommer — men uden forbindelse med det andet — at også embedsmændene inden for postvæsenet nu begynder at strejke. Det har vi ikke været vant til, og jeg vil gerne spørge ministeren, hvad han vil gøre ved de to ting.

Ministeren for offentlige arbejder (*Niels Mathiasen*):

Nu kommer spørgsmålet selvfølgelig her, efter at jeg har haft samråd med udvalget om offentlige arbejder i går eftermiddags, men jeg vil da gerne bekræfte, at arbejdsnedlæggelsen blandt postarbejdere og tjenestemænd ved nogle københavnske postkontorer har medført, at postbesørgelsen til og fra samt i København har været udsat for betydelige forsinkelser. Hertil kommer, at en meget stor ophobning af pakkepost nødvendiggjorde, at post- og telegrafvæsenet nogle dage lukkede for indlevering af almindelige pakker ved posthuse i København samt delvis ved posthuse i Nordsjælland.

Jeg vil gerne understrege, at post- og telegrafvæsenet er helt klar over, at der er påført kunderne betydelige ulemper, og at man meget beklager, at man trods iværksættelse af forskellige nødforanstaltninger ikke har kunnet ekspedere den foreliggende brev- og pakkepost rettidigt.

Arbejdsnedlæggelserne har helt overvejende omfattet overenskomstansatte postarbejdere. Tirsdag den 30. marts, hvor arbejdsnedlæggelsen var mest omfattende, var således omkring 750 postarbejdere impliceret. Hertil kom, at også 80 tjenestemænd af postbudegruppen beskæftiget ved omkarteringspostkontorets pakkesorteringsanlæg nedlagde arbejdet i ca. 24 timer fra den 1. april kl. 18.

Hr. *Burgdorf* har bl. a. begrundet det stillede spørgsmål med, at det er nødvendigt, at postvæsenet helt anderledes skrider ind mod ulovlighederne og afskediger — jeg citerer — ballademagerne. Jeg tror nu ikke, at det ville være nogen god løsning af problemerne, og jeg foretrækker at følge de regler, der gælder for behandling af overens-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

komststridige arbejdsnedlæggelser, henholdsvis tjenesteforseelser, når det drejer sig om tjenestemænd. Det er da også disse midler, post- og telegrafvæsenet anvender i konflikttilfælde. For overenskomstansattes vedkommende gælder samme regler som på det private arbejdsmarked, når der er tale om konflikter, dvs. de regler, der er fastsat i arbejdsretsloven. I henhold hertil blev der, så hurtigt forholdene tillod det, afholdt fællesmøde mellem parterne; fra fællesmødet udgik en enig henstilling om at genoptage arbejdet, men til trods herfor fortsatte den overenskomststridige arbejdsnedlæggelse blandt ca. 80 postarbejdere i omlæsnings-tjenesten ved omkarteringspostkontoret i København indtil mandag den 5. april kl. ca. 19. Denne arbejdsnedlæggelse blev indbragt for arbejdsretten allerede den 5. april med anmodning om behandling som hastesag, men efter at arbejdet er genoptaget, behandles den nu som ordinær sag ved arbejdsretten. De øvrige arbejdsnedlæggelser blandt postarbejderne, der nok må ses som sympatitilkendegivelser, vil ligeledes blive søgt indbragt for arbejdsretten, såfremt der findes at være grundlag for at ikende de strejkende en bod. De ca. 80 tjenestemænd behandles efter de regler, der i tjenestemandsløven er fastsat for tjenesteforseelser, og der vil over for den enkelte tjenestemand blive rejst disciplinærsag.

Jeg har for mit vedkommende tillid til, at generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet sørger for, at de for tiden foreliggende problemer bliver løst på den bedst mulige måde, men jeg vil også her sige, at jeg vil følge udviklingen meget nøje, og at jeg er i daglig kontakt med post- og telegrafvæsenet om disse ting.

Burgdorf (KF):

Jeg takker naturligvis ministeren for det positive svar, at ministeren vil følge udviklingen også på postområdet — det har jeg for resten slet ikke været i tvivl om. Jeg synes bare ikke, det er nok, for det er jo ikke engang et halvt år siden vi havde en lignende situation, hvor alle forsendelser kom i vanskeligheder her i Københavnsområdet med virkninger ud over hele landet. Jeg synes, det er meget forstemmende, at der,

som jeg har lagt mærke til, kommer adskillige spørgsmål bare med modsat fortegn her i dag, for jeg mener, at når en tillidsmand afskediges — og det var baggrunden for strejken blandt ekstraarbejderne — må det være, fordi man ikke kan bruge ham, og så synes jeg, det er forkert, at man farer i strejke og tvinger postvæsenet til at genantage ham eller lade være med at afskedige ham. Der er noget galt dér, der er nogen, der presser de steder, og derfor må man finde ud af, hvem det er, og fyre dem.

Hvis man endelig ikke kan klare de ting, så det hele går i knude igen, vil jeg gerne spørge ministeren, om man ikke kunne sætte militæret eller civilforsvaret ind, de kan da klare disse ting.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Jeg tror nok, at det forslag, hr. Burgdorf kommer med om indsættelse af militær og civilforsvar, er ret utraditionelt i dette land. Jeg håber heller ikke, at vi kommer i en sådan situation, at disse foranstaltninger skulle blive nødvendige.

Jeg vil gerne sige, at man har fulgt de praktiske retningslinjer: man har fra generaldirektoratets side afskediget manden, man har indbragt det efter reglerne for en voldgift, og man er i generaldirektoratet blevet underkendt af voldgiften med O. C. Christensen som dommer. Det har man taget til efterretning, og sagen er afsluttet med en alvorlig misbilligelse. Man har altså fulgt de normale regler, der er indeholdt i de retningslinjer, vi har, og som folketinget også har været med til at lave.

Burgdorf (KF):

Det er muligt, det er ekstraordinære foranstaltninger, jeg peger på, og jeg ønsker ikke, at man skal komme så vidt, men når postvæsenet ikke kan styre forholdene inden for ekstraarbejdersektoren, mener jeg, der må noget ekstraordinært til. Jeg vil egentlig godt spørge ministeren, om ikke det kunne lade sig gøre enten at sætte embedsmænd ind, selv om man nu har set, at også de kan strejke, eller almindelige arbejdere, som vil vedstå deres forpligtelser, så kunne vi blive fri for den slags ting.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Det er klart, at jeg har stillet mig selv nøjagtigt det samme spørgsmål som hr. Burgdorf og har bedt generaldirektoratet om at udarbejde planer om, hvordan vi får en sikkerhed for, at postservicen fungerer i dette land, men samtidig må vi erkende, at der i forbindelse med omkarteringspostkontoret og fordelingen foreligger et problem, idet arbejdet skal udføres i tidsrummet omkring kl. 16 til 21. Andre, der tages ind, vil blive deltidansatte, og derfor opstår der den vanskelighed, at andre, der er beskæftiget eller går ledige, faktisk får en mindre mulighed for indtjening end dér, hvor de ellers er, eller hvor de får deres understøttelse. Derfor er der nogle problemer i hele det spørgsmål, som vi i øjeblikket er ved at undersøge, og jeg kan på nuværende tidspunkt, hvor det jo lige er overstået, ikke sige, hvordan undersøgelserne falder ud.

Ninn-Hansen (KF):

Ministeren meddelte i sit svar, at et antal tjenestemænd havde deltaget i denne ulovlige arbejdsnedlæggelse. Den 5. november forrige år havde jeg et spørgsmål bl. a. vedrørende straffelovens § 193 i forhold til tjenestemænd; § 193 drejer sig jo om straffen for den, som på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse bl. a. i offentlig postbesørgelse.

Ministeren var ikke dengang til stede, men har senere sendt mig et brev af 2. december, der slutter med ordene: „Post- og telegrafvæsenet er indstillet på over for de medarbejdere, der har deltaget i arbejdsnedlæggelserne, at tilkendegive, at man i gentagelsestilfælde vil undersøge, om bestemmelsen i straffelovens § 193 vil kunne bringes i anvendelse.“

Jeg går ud fra, at post- og telegrafvæsenet har fulgt, hvad ministeren her siger, altså allerede efter arbejdsnedlæggelsen i november at fremkomme med denne tilkendegivelse. Alligevel har der altså deltaget tjenestemænd også denne gang i en ulovlig arbejdsnedlæggelse, og jeg vil derfor gerne spørge ministeren, om han mener, at denne arbejdsnedlæggelse er i strid med bestemmelsen i § 193 i straffeloven og altså er strafbar. Det næste spørgsmål er: hvad agter ministeren at foretage i den anledning?

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Jeg agter at lade post- og telegrafvæsenet forfølge sagen efter tjenestemandslovens regler, når man overtræder dem.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Jørgen Jensen (DKP) til ministeren for offentlige arbejder:

„Hvorledes vil ministeren forhindre, at postledelsens manglende evne til samarbejde og forståelse for de ansattes interesser med direkte overgreb på tillidsmandsinstitutionen tvinger såvel posttjenestemænd som postarbejdere til at nedlægge arbejdet?“
(Spm. nr. 432).

Skriftlig begrundelse.

Igen har uenighed om arbejdsnormer, om-lægninger og fortolkning af aftaler ført til faglige aktioner, der har stoppet udbringningen af post. Disse gentagne stridigheder kan kun skyldes ledelsens manglende mulighed for at føre saglige og fornuftige forhandlinger med personalet. Det er nødvendigt at få klarlagt, om dette skyldes politisk pres af økonomiske grunde eller manglende evne og vilje hos ledelsen. Men indstilling af en tillidsmand til afskedigelse tyder på, at ministeren bør gribe ind over for postledelsens administration.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg synes ikke, det var overflødig, at spørgsmålet var på i dag, selv om der er faldet en dom, ej heller fordi arbejdet er genoptaget eller fordi der har været møde i udvalget om offentlige arbejder. Jeg føler i allerhøjeste grad, at med de konflikter, der har været inden for postvæsenet, bør man også stille sig det spørgsmål, hvad der er årsagen. Jeg er ikke i tvivl om, at det er et ledelsesproblem, at det er ledelsen, der ikke magter sin opgave. Med ledelsen mener jeg også den politisk ansvarlige og folkettinget, for vi kan ikke herinde vedtage urimelige beslutninger, som betyder, at man pålægger tjenestemænd eller andre, der arbejder i det offentlige, umulige opgaver.

Jeg kan nævne, at det forhold, at man herinde ikke har givet bevilling til opførelse af en ny posthal som besluttet, har betydet, at

[Jørgen Jensen.]

man inden for dette område gennem år har måttet arbejde under urimelige forhold, og at man også derfor har fået en række kuty-memæssige indrømmelser, således at man kunne arbejde dér. Når ledelsen så uden for-handlinger griber ind og prøver på at for-ringe forholdene yderligere, er det klart, at man må gribe til modværge. Derfor lyder mit spørgsmål: hvad vil ministeren gøre for at forhindre, at manglende evne til samarbej-de, manglende forståelse for de ansattes interesser med direkte overgreb på en tillids-mand tvinger såvel tjenestemænd som post-arbejdere til at nedlægge arbejdet?

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Det, hr. Jørgen Jensen vil antyde i sit spørgsmål, er, at post- og telegrafvæsenet mangler evne til samarbejde og forståelse for medarbejdernes interesser, og at det var dette, der skulle have tvunget medarbejdere i etaten ud i arbejdsnedlæggelser.

Dér vil jeg gerne sige, at det i denne sammenhæng må være på sin plads at konstatere, at medarbejdernes organisationer i pressemeddelelser kraftigt har taget afstand fra arbejdsnedlæggelserne. Yderligere har Specialarbejderforbundet i Danmark og Postarbejdernes Fagforening i København over for offentligheden alvorligt beklaget de gener, som aktionerne har medført for post-besørgelsen, og disse organisationer har opfordret deres medlemmer til omgående at genoptage arbejdet. Også de strejkende tjenestemænds organisation, Dansk Postforbund, har taget afstand fra arbejdsnedlæg-gelsen, og samlet synes disse tilkendegivelser at vise, at medarbejdernes organisationer ikke deler hr. Jørgen Jensens opfattelse af situationen.

I den skriftlige begrundelse for spørgsmålet har hr. Jørgen Jensen peget på, at uenighed om arbejdsnormer, omlægninger og fortolkning af aftaler har ført til de ulovlige arbejdsnedlæggelser. Det er ganske vist korrekt, at der i omkarteringspostkontoret i København er iværksat en ny tjenesteordning, men det er ikke sket i uenighed: om-lægningen er baseret på forudgående projektarbejde, hvori medarbejderne har været repræsenteret, ligesom organisationerne efter førte forhandlinger har tiltrådt nyord-

ningen. Ved behandlingen af spørgsmålet om afskedigelse af en tillidsmand har general-direktoratet og Specialarbejderforbundet i Danmark nøje fulgt de fagretlige regler, der er fastsat for behandling af en sådan sag. Arbejdsnedlæggelsen har fundet sted uanset, at den fagretlige behandling ikke var til-endebragt, og den forekommer mig derfor at savne rimelig begrundelse.

Jeg finder det i øvrigt værd at bemærke, at generaldirektoratet inden det tidspunkt, hvor de overenskomststridige arbejdsned-læggelser påbegyndtes, officielt tilkendegav ikke at ville afskedige den pågældende til-lidsmand, hvis man ikke fik medhold ved den faglige voldgift, og det er det, der er ble-vet resultatet.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg skal takke for svaret, men jeg er ikke tilfreds. Jeg er heller ikke tilfreds med det konkrete svar på det, jeg spurgte om, nemlig, hvad man ville gøre over for postle-delsen. Til bemærkningerne om organisatio-nernes stilling vil jeg sige, at når man fra SID har taget afstand fra konflikten, var det jo ikke, fordi man underkendte, at der var en baggrund for den, men fordi man mente, at man kunne klare sagen ad fagret-lig vej. Nu er det jo ikke arbejdsretten, der er til diskussion, men jeg bliver nødt til at oplyse om, at en tillidsmand i intet tilfælde er blevet dømt ind igen, uden at der samti-dig har været en konflikt. Det er de bitre kendsgerninger, der er på arbejdsmarkedet, at kun i de tilfælde, hvor man slutter op om tillidsmanden, kan han komme ind igen.

Jeg vil også godt understrege, at tjeneste-mændene på deres møde, inden de gik i kon-flikt, vedtog en udtalelse, hvori man sag-de: vi advarer derfor generaldirektoratet mod at foretage handlinger, der kan med-virke til uro og ængstelse og utryghed på arbejdspladsen. En fortsættelse og en yder-ligere udbygning af kendte samarbejdsfor-mer må være det forum, der kan sikre ro og stabilitet. Det levede man altså ikke op til, og jeg mener fortsat, at ledelsen ikke kan klare sine opgaver, hvorfor jeg har sagt: er det ledelsen, det er galt med, må man gribe ind over for den, er det os, der har truffet forkerte beslutninger i folketinget, må vi ændre dem. En kendsgerning er det, at man har skabt urimelige forhold for disse med-

[Jørgen Jensen.]

arbejdere, og derfor er det efter min opfattelse ikke tilfredsstillende, når ministeren siger, at skulle der komme nye problemer, kan man gå til arbejdsretten eller et andet sted igen, det løser ikke problemet, og så får vi en ny situation, hvor vi ikke får post ud. Derfor vil jeg godt have uddybet, hvordan man vil sikre, at ledelsen får mulighed for at drive postvæsenet på en sådan måde, at vi ikke får de konflikter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til ministeren for offentlige arbejder:

„Kan ministeren acceptere, at generaldirektøren for post- og telegrafvæsenet fyrer en lovligt valgt tillidsmand og derigennem fremprovokerer aktioner, som forstyrrer driften og generer kunderne?“

(Spm. nr. 434).

Skriftlig begrundelse.

Afskedigelsessagen mod tillidsmand Frank Nielsen i omlæsningen på hovedpostkontoret hviler på det spinklest mulige grundlag. Det fremgår tydeligt af generaldirektoratets anklageskrift mod Frank Nielsen, at det, man først og fremmest har imod ham, er, at han virkelig forsøger at varetage sine kammeraters interesser.

I anklageskriftet hedder det bl. a., at han i kraft af sin status som tillidsmand på ny har forsøgt i overværelse af kolleger at stille sig i positur over for en arbejdsleder på et usagligt grundlag. Grundlagets usaglighed kan i høj grad diskuteres, men det lyser ud af anklagen, at ledelsen i det hele taget er utilfreds med, at Frank Nielsen stiller sig i positur, dvs. forsøger at være tillidsmand for sine kammerater nok så meget som for ledelsen.

For at slippe af med Frank Nielsen har generaldirektoratet ikke undset sig for at medtage helt bagatelagtige anklagepunkter, f. eks. at han har holdt en uretmæssig kaffe-pause den 23. februar 1976.

På baggrund heraf er det ikke uforståeligt, at de postarbejdere, der har valgt Frank Nielsen til tillidsmand, føler sig nødsaget til at aktionere for at forhindre, at han bliver fyret.

Steen Folke (VS):

Det er jo et spørgsmål, der drejer sig om den samme sag som det foregående spørgsmål, og siden jeg stillede dette spørgsmål, er der altså sket det, at den faglige voldgift med sin kendelse har erkendt det, som jeg fremhævede i min skriftlige begrundelse for spørgsmålet, nemlig at der var tale om en afskedigelsessag på det tyndest mulige grundlag.

I begrundelsen fra generaldirektoratet står der bl. a. noget om, at den pågældende tillidsmand havde stillet sig i positur, som det hedder, ved flere lejligheder, og det lyser ud af hele den afskedigelsessags motivering, at det, man virkelig havde noget imod i generaldirektoratet, var, at det var en tillidsmand, som stillede sig i positur, det vil sige, som forsøgte at varetage sine kammeraters interesser. Tillidsmandsinstitutionen er jo lidt tvetydig, og det er klart, at ledelsen altid gerne vil forsøge at bruge tillidsmændene til at holde ro og orden på arbejdspladsen, men her er altså en tillidsmand, som virkelig har forsøgt at bruge sin position til at varetage kammeraternes interesser, og så har generaldirektoratet altså ment, at han skulle fyres.

Det er baggrunden for det spørgsmål, jeg har stillet, om ministeren kan acceptere en sådan fyring af en lovlig tillidsmand; også jeg mener, at det er helt klart, at det er generaldirektoratet, som har skylden for de forstyrrelser i driften, som er kommet ud af denne sag.

Ministeren for offentlige arbejder (*Niels Matthiasen*):

Sagen er afgjort, men jeg vil gerne understrege, at i forbindelse med overenskomsten mellem post- og telegrafvæsenet og Specialarbejderforbundet i Danmark er der aftalt bestemmelser om tillidsmandsinstitutionen. I henhold hertil skal afskedigelse af en tillidsmand begrundes i, som det siges, tvungne årsager, og post- og telegrafvæsenet skal give et opsigelsesvarsel på 4 måneder. Såfremt afskedigelsen er begrundet i arbejdsmangel eller alvorlige forseelser, bortfalder varselspligten. Der er også aftalt en procedure, som skal følges, når post- og telegrafvæsenet måtte finde, at der foreligger tvungne årsager til opsigelse af en tillidsmand.

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Jeg vil gerne understrege, at i dette tilfælde har post- og telegrafvæsenet ikke afskediget tillidsmanden, men alene indledt den procedure, der for et sådant tilfælde var aftalt med Specialarbejderforbundet. Post- og telegrafvæsenet meddelte den 11. marts Specialarbejderforbundet i Danmark, at man agtede at afskedige tillidsmanden, og man redegjorde for årsagerne hertil. Der blev afholdt et mæglingmøde den 22. marts, men da der ikke blev opnået enighed mellem parterne, gik sagen til behandling ved faglig voldgift.

Post- og telegrafvæsenet har sådan nøje overholdt de fagretlige regler, og derfor synes jeg, det er noget uforståeligt, når hr. Steen Folke i spørgsmålet taler om, at post- og telegrafvæsenet har fremprovokeret aktionen. Jeg kan også oplyse om, at det i forskellige resolutioner fra grupper af postarbejdere over for post- og telegrafvæsenet blev fremført, at tillidsmanden allerede var afskediget, henholdsvis at post- og telegrafvæsenet kunne afskedige ham uanset udfaldet af den faglige voldgift. I den anledning meddelte generaldirektoratet, inden truslen om arbejdsnedlæggelse var effektueret, at post- og telegrafvæsenet ville rette sig efter udfaldet af sagens behandling ved faglig voldgift.

Nu ligger kendelsen der. Post- og telegrafvæsenet er blevet underkendt, og det, der er blevet sagt af opmanden i kendelsen, er, at tillidsmandens optræden ved en bestemt episode den 3. december 1975 må karakteriseres som så graverende, at hans adfærd ved den lejlighed nok ville have berettiget post- og telegrafvæsenet til at afskedige ham uden varsel. Når man ikke har draget denne konsekvens, men alene givet en alvorlig advarsel, finder opmanden ikke, at de senere begærede forseelser kan begrunde en afskedigelse, og blandt disse forseelser var den af hr. Steen Folke også nævnte uretmæssige kaffepause, som spørgeren betegner som bagatelagtig. Jeg vil lige gøre opmærksom på, at det, der var tale om, var, at tillidsmanden tiltog sig en ekstra pause på 1½ time.

Jeg er tilhænger af, at der værnes om tillidsmandssystemet som noget meget værdifuldt, men jeg finder, at grundlaget for den

her omhandlede sag har været af en sådan karakter, at det var nødvendigt, at post- og telegrafvæsenet lod spørgsmålet prøve ad de fagretlige kanaler som noget ganske naturligt.

Steen Folke (VS):

Sagen har ganske rigtigt fundet sin afslutning med den faglige voldgifts kendelse. Jeg er ikke i tvivl om, at den kendelse har sin baggrund i den beslutsomhed, som postarbejdernes reaktion gav udtryk for, og i den solidariske opbakning, som postarbejderne i omkarteringen fik fra de tjenestemandssansatte. Der er ingen tvivl om, at det i høj grad er på baggrund heraf, at sagen har fået det udfald, som den har.

Men når man skal diskutere sagens omstændigheder, kan jeg stadig ikke se, at det på nogen måde kan sandsynliggøres, at der har været tvingende grunde i den forstand til, at denne mand skulle afskediges, ud over den tvingende grund, at her var altså en tillidsmand, som virkelig forsøgte at varetage sine kammeraters interesser, det kunne komme til at gå ledelsen på tværs, og derfor ville man af med ham.

Men for nu at tage det op med kaffepauser og den slags, da er det ikke ubekendt, at på sådan et kontor er der en praksis, en kutyeme, som går ud på, at en del af arbejdet tilrettelægges på den måde, at man får så og så meget arbejde, der skal afvikles, og hvis man kan afvikle det inden for en vis tid, kan man tage sig en pause eller gå hjem, hvis der er tale om det. Der er altså mulighed for en vis fleksibilitet i arbejdets tilrettelæggelse, og det er kutyeme, at de ansatte selv har en vis indflydelse på tilrettelæggelsen af arbejdsgangen. Hvis de kan gøre tingene hurtigere, har de mulighed for at holde pause og sådan noget. Jeg mener selvfølgelig også kun, det er et påskud, der er brugt, med denne pause, man har skullet finde nogle argumenter at køre frem og har altså ikke undset sig for at tage den slags frem, som i virkeligheden har været i overensstemmelse med en praksis, som måske ikke er helt efter reglementet, men alle ved, at hvis postarbejderne begyndte at arbejde efter reglementet, ville det hele først for alvor bryde sammen.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Jeg synes, det er den dårligst mulige begrundelse, hr. Steen Folke kommer med, når han siger, at det er kutyme. Det, der er tale om, er, at dér, hvor tingene fungerer, kan der være forskellige regler, men vi har regler og reglementer for, at det skal kunne fungere, og når kutymen ikke fungerer, må man holde sig til reglerne.

Steen Folke (VS):

Jeg vil nu alligevel opfordre ministeren til at prøve i stedet at vende sin harme imod ledelsen, som i denne sag har båret sig kluntet ad, og som jo altså også er blevet underkendt i sagen.

Jeg vil da godt lige nævne et interessant interview, der har været i Børsen med den fungerende generaldirektør, som bl. a. udtaler, at ledelsen måske ikke altid er helt à jour med de mest moderne ledelsesprincipper. Nu ved jeg ikke, hvad den fungerende generaldirektør præcis har i tankerne, men jeg mener udmærket, man kunne bruge denne sag som et udtryk for, at ledelsen faktisk ikke ser ud til at være helt i overensstemmelse med de mest moderne ledelsesprincipper.

I øvrigt omtaler den fungerende generaldirektør også dér forslag om ikke at ansætte folk med langt hår og skæg som postarbejdere. Han tager selv afstand fra det, og det synes jeg er udmærket og meget beroligende, men det er jo altså den slags forslag, der ligesom bliver pisket en hetz op omkring, sådan nogle uromagere, spektakelmagere, som hr. Burgdorf her var inde på. Det har intet på sig. Det er ledelsen i generaldirektoratet, som i denne sag har fremprovokeret problemerne, og det er ledelsen, der er ansvarlig for de forstyrrelser i postgangen, der er kommet ud af det.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Jeg synes, det er beklageligt, at hr. Steen Folke bruger et citat fra generaldirektørens interview i Børsen, om hvilket man oven i købet kan sige, at man ikke ved, hvad han egentlig mente med det, og hvor det førte hen. Det er taget ud af sin sammenhæng. Det, der er sket, er, at post- og telegrafvæsenet her har fulgt reglementet og gjort det af

hensyn til forbrugerne. Det er det, der er det afgørende, og det er det, post- og telegrafvæsenet i denne sag også har alle medarbejderorganisationernes støtte til.

Ninn-Hansen (KF):

Ministerens svar skal forhåbentlig forstås på den måde og kun på den måde, at ministeren helt igennem bakker ledelsen op og mener, den har handlet rigtigt i den pågældende sag. Jeg håber også, det betyder, at ministeren nu og i fremtiden vil sikre samfundets afgørende interesse i en postbesørgelse, hvor man lader dette overordnede mål være det afgørende.

Da ministeren vel ikke før helt havde præsent bestemmelsen i straffeloven, skal jeg læse den op. Den lyder:

„Den som på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler, offentlig postbesørgelse, almindeligt benyttede telegraf- eller telefonanlæg eller anlæg, der tjener til almindelig forsyning med vand, gas, elektrisk strøm eller varme, straffes med hæfte eller med fængsel indtil 3 år eller under formildende omstændigheder med bøde.“

Jeg går ud fra, at så længe denne bestemmelse opretholdes — og jeg har ikke hørt noget om, at man vil ændre den — vil ministeren i disse sager virke på en sådan måde, at man sikrer de afgørende samfundshensyn ganske i overensstemmelse med, hvad denne bestemmelse siger. Hvis ministeren vil være venlig at sige, om han mener, at denne bestemmelse er overtrådt i forbindelse med den sidste arbejdsnedlæggelse, ser jeg gerne, at ministeren kommer med et svar herpå.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

For det første skal jeg sige, at jeg ud fra de muligheder, jeg har, vil gøre alt for at sikre en normal postbesørgelse i Danmark så langt og så vidt som muligt efter de almindelige regler.

Dernæst vil jeg sige, at i spørgsmålet om, hvad der sker i forhold til de tjenestemænd, der har overtrådt bestemmelserne og uretmæssigt trådt ud af funktion, følger vi de regler, der ligger i tjenestemandsløven.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til ministeren for offentlige arbejder:

„Kan ministeren acceptere, at generaldirektøren for post- og telegrafvæsenet i en tid med massearbejdsløshed gennemfører rationaliseringsplaner, som reducerer personalet og skaber øget arbejdsløshed?“

(Spm. nr. 435).

Skriftlig begrundelse.

Post- og telegrafvæsenet er for tiden ved at gennemføre en omfattende „rationalisering“, hvis første fase stort set består i, at postbude og postarbejdere pålægges at udføre en større arbejdsindsats på kortere tid. Det drejer sig bl. a. om planerne, som benævnes PO 75 og OMK 74.

Samtidig med at de enkelte pålægges en større arbejdsindsats, vil antallet af først og fremmest postarbejdere blive nedskåret. Generaldirektoratet hævder, at dette kan klares ved naturlig afgang, men naturlig afgang kan bl. a. fremkaldes ved at stille så umulige arbejdsbetingelser op, at en del bliver tvunget til at opgive deres arbejde.

Så vidt vides, er det ikke planen at skære ned på post- og telegrafvæsenets blomstrende bureaukrati af overkontrollører, overvagtimestre og overpostmestre m. fl.

Regeringen hævder at give bekæmpelse af arbejdsløsheden første prioritet. Er post- og telegrafvæsenets rationaliseringsplaner forenelige med denne målsætning?

Steen Folke (VS):

Det er jo rigtigt, som det er blevet sagt også i dag, at sagen omkring den tillidsmand, som skulle fyres, men som altså ikke blev fyret, ikke er nogen enestående sag. Der har været en del uro blandt ansatte i post- og telegrafvæsenet i et stykke tid, og det er helt klart, at denne uro bl. a. må ses på baggrund af de rationaliseringsplaner, som post- og telegrafvæsenets generaldirektorat arbejder med, bl. a. de planer, der er kendt under betegnelsen: omkartering 74 og postombæring 75.

Jeg mener, det er klart, at mange af de ansatte er blevet for dårligt orienteret. Jeg tænker specielt på, at postarbejderne er blevet alt for dårligt orienteret om, hvad disse planer i virkeligheden indebærer undervejs, og de har herved følt en utryghed i deres ansættelse. Det er klart, at man arbejder

henimod nedskæringer i arbejdsstyrken på dette område, men det har ikke været muligt at få tallene på bordet omkring, hvad det egentlig var, man havde til hensigt. Det, man har til hensigt, er givetvis dels en intensivering af arbejdet for dem, der skal blive ved med at være ansat, dels en nedskæring af den samlede personalestyrke, men detaljerne, de mere præcise planer, har det som sagt været svært at få oversigt over.

Jeg mener, at disse planer om nedskæringer ligesom må sættes op imod regeringens og socialdemokratiets tilbagevendende erklæringer om, at man prioriterer beskæftigelsen højere end alt mulig andet. Kan det virkelig være rigtigt, i en tid hvor vi har en arbejdsløshed på 150.000 personer eller noget i den retning, at medvirke til at afskedige gennem forskellige rationaliseringsplaner et yderligere større antal lønarbejdere i den offentlige sektor inden for statsvirksomhederne?

Ministeren for offentlige arbejder (*Niels Mathiasen*):

Jeg kan bekræfte, at post- og telegrafvæsenet for tiden arbejder med rationalisering inden for postomdelingen ved omkarteringspostkontoret i København. Post- og telegrafvæsenets opgave som offentlig erhvervsvirksomhed er at søge at imødekomme samfundets behov for en tidssvarende og sikker postbesørgelse, også med anvendelse af de moderne midler, der findes.

Der stilles også krav om, at etaten i lighed med andre virksomheder inden for den offentlige sektor skal begrænse sine udgifter og medvirke til besparelser. Post- og telegrafvæsenet har derfor igennem årene måttet søge at effektivisere sin drift ved rationalisering og mekanisering.

Bl. a. på denne baggrund har en projektorganisation i post- og telegrafvæsenet detaljeret undersøgt serviceniveauet og servicebehovet i omdelingstjenesten. Det er den projektorganisation, der benævnes PO 75. Projektorganisationens arbejde har resulteret i, at post- og telegrafvæsenet i indeværende forår kan påbegynde omlægning af en række postdistrikter på en sådan måde, at antallet af brevbererdistrikter med to daglige omdelinger vil kunne begrænses fra de nuværende ca. 2.500 til ca. 240. Herved påregnes opnået en besparelse på ca. 25 mill.

[Ministeren for offentlige arbejder.]

kr. Omlægningen foregår over en periode på ca. 1 år, hvor det i forbindelse med naturlig personaleafgang skulle være muligt at undgå uansøgt afskedigelse af medarbejdere, der ikke udtrykkeligt er antaget til rent midlertidig beskæftigelse.

Jeg kan også oplyse, at der i det nye omdelingssystem foretages delvis indregning i arbejdstiden af tiden for omdeling af de såkaldt adresseløse forsendelser. Det betyder, at personalereduktionen bliver mindre end oprindeligt planlagt og besparelsen i stedet viser sig på overarbejdskontoen, hvilket er i god overensstemmelse med ønskerne om øget beskæftigelse.

Tilkomsten af nye boliger vil i sig selv medføre, at der, inden omlægningen er tilendbragt i foråret 1977, i brevomdelingstjenesten påregnes at skulle beskæftiges 50-100 medarbejdere mere, og endelig har arbejdstidsnedsættelsen pr. 1. december 1975 betydet et merforbrug af personale.

Projektet OMK 74, der har haft til formål at få foretaget nødvendige rationaliseringer og effektivisering af ekspeditionsforholdene og arbejdet i omkarteringspostkontoret i København, hænger bl. a. sammen med, at post- og telegrafvæsenet har haft vanskeligheder med at undgå meget generende forsinkelser, særlig af brevposten, og årsagerne her til har bl. a. været mange spidsbelastninger og mindre hensigtsmæssige lokaleforhold. Det sidstnævnte er begrundet i, at det igangværende byggeri af en ny centralpostbygning af bevillingsmæssige årsager er blevet forsinket.

I arbejdet med projektet har deltaget repræsentanter for ledelsen og samtlige medarbejderorganisationer. Arbejdet har bl. a. resulteret i, at der nu skulle være tilvejebragt bedre muligheder for at forudregne postmængder og deres svingninger inden for døgnet, så der kan ske en bedre tilpasning af bemandingen. Det vil også indebære en betydelig reduktion af forbruget af overarbejdstimer, og der påregnes ikke foretaget afskedigelse af personale, som er beskæftiget gennem nogen tid.

Endelig kan jeg til det i spørgsmålet anførte om nedskæringer af post- og telegrafvæsenets personale på ledelsesniveau oplyse, at der i København kun er ansat én overpostmester, og at post- og telegrafvæsenet

ikke beskæftiger overvagtimestre, samt at etaten ikke beskæftiger arbejdsledere i større omfang, end det er absolut påkrævet.

Steen Folke (VS):

Et af nøgleproblemerne i spørgsmålet om nedskæringerne er begrebet naturlig afgang, som ministeren brugte i sit svar til mig. Spørgsmålet er, hvad man mener med naturlig afgang. Det er ikke nogen hemmelighed, at noget af det, som postarbejderne frygter, er, at man vil gennemtvinge disse nedskæringer ved at omlægge arbejdsvilkårene sådan, at de bliver umulige at leve op til for de pågældende. Det er altså et spørgsmål om arbejdstidens placering inden for døgnet f. eks. og andre spørgsmål af den art, hvor man kan stille nogle arbejdsbetingelser op, som er umulige for de pågældende at indfri, og så bliver de selv nødt til at tage deres afsked. Det er altså en måde at klare, hvad man kunne kalde en naturlig afgang på, sådan at man ikke direkte behøvede at fyre folk, men blot umuliggjorde deres arbejdsbetingelser med den samme konsekvens.

Jeg vil godt i forbindelse med dette sige, at så vidt jeg kan se disse rationaliseringsplaner, tyder de på, at man nu virkelig skal sørge for at få drevet post- og telegrafvæsenet fuldstændig på linje med enhver privatkapitalistisk virksomhed. Det er med tidsstudier i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdsgangen, og det er også med dette stadige mål, at post- og telegrafvæsenet skal give overskud. Ja men hvorfor i himlens navn skal det det? Det er ikke en privatkapitalistisk virksomhed. Hvorfor skal den drives fuldstændig efter de samme principper, som privatkapitalistiske virksomheder bliver drevet? Så vidt jeg kan se, er det det, der er tale om, og det er klart, at bl. a. målsætningen om, at det skal give overskud, er med til at, hvad skal vi sige, føre til de omtalte planer med de konsekvenser, det i øvrigt har for de ansatte inden for etaten.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Jeg vil gerne understrege, hvad jeg sagde allerede i mit første svar, at i arbejdet med disse ting har man haft repræsentanter for ledelsen, men også for samtlige medarbej-

[Ministeren for offentlige arbejder.]
derkategorier. Det er tilrettelagt i fællesskab.

Og så vil jeg gerne sige, at jeg forstår slet ikke det med en privatkapitalistisk virksomhed. Det er ikke spørgsmålet, om post- og telegrafvæsenet skal virke som en privatkapitalistisk virksomhed, men det skal virke effektivt, og hvor har det dog kostet arbejderbevægelsen meget, at man ikke har haft den tankegang, at også den side skulle virke effektivt.

Steen Folke (VS):

Jeg må sige, at ministeren er dygtig til at fordreje tingene, men jeg synes, det er meget interessant at få fastholdt en socialdemokratisk minister på dette, at han med fynd og klem går ind for, at disse avancerede managementprincipper fra privatkapitalistiske virksomheder skal gennemføres inden for statens tjeneste. Man kan sige, at det er der en form for lighed i. Hvis arbejderne i det private erhvervsliv har det dårligt, skal de også have det dårligt inden for staten. Så kan man måske på den måde imødekomme noget af fremskridtspartiets hetz. Men jeg mener, at det er et meget utilfredsstillende og tankevækkende synspunkt, at der skal gennemtvinges tidsstudier og alt, hvad det indebærer, her.

Samtidig mener jeg ikke, at der kom nogen argumentation for, at post- og telegrafvæsenet absolut skulle give overskud. Kunne man ikke godt tænke sig, at det var rimeligere at prioritere, at post- og telegrafvæsenet skulle give en ordentlig service, noget, som mit næste spørgsmål i øvrigt drejer sig om?

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Jeg har ikke på noget tidspunkt sagt, at post- og telegrafvæsenet ikke skulle give den bedst mulige service inden for de rammer, som vi giver post- og telegrafvæsenet, men hvis vi ikke også inden for det offentlige skulle anvende de muligheder, vi har i kraft af den teknologiske fremgang, er det, hr. Steen Folke ønsker, så ikke, at vi sætter udviklingen i stå?

Det, vi skal gøre, er at bruge teknologien i det menneskelige samfund.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke (VS)* til ministeren for offentlige arbejder:

„Kan ministeren acceptere, at post- og telegrafvæsenet er i færd med at gennemføre forringelser af postbetjeningen i boligkvarterer samtidig med, at man yderligere favoriserer erhvervslivet med hensyn til postbetjening?“

(Spm. nr. 436).

Skriftlig begrundelse.

Post- og telegrafvæsenets rationaliseringsplaner indebærer bl. a. en forringelse af postbetjeningen i boligkvarterer. Bl. a. skal 2. postombæring sløjfes her og kun opretholdes for erhvervsvirksomheder.

Samtidig skal erhvervslivet favoriseres yderligere gennem takstpolitikken, rabatordninger m. v.

Forbrugerrådet har klaget over disse planer.

Steen Folke (VS):

Dette spørgsmål drejer sig også om postvæsenets forhold. De konflikter, som kommer frem med jævne mellemrum, har flere aspekter, og et af de væsentlige aspekter er spørgsmålet om den forringelse af betjeningen af folk, der ligger i disse forskellige omlægninger og rationaliseringsplaner m. v. Det er helt klart ifølge de planer, som nu er ved at blive gennemført, at man vil have forringet postbetjeningen i boligkvarterer, hvor almindelige mennesker bor, samtidig med at man yderligere vil favorisere de kvarterer, hvor der ligger store erhvervsvirksomheder. Det er bl. a. et spørgsmål om at nedlægge anden ombæring, det er også et spørgsmål om at udbygge forskellige rabatordninger for de store erhvervsvirksomheder og i det hele taget at føre en takstpolitik, som favoriserer de store erhvervsvirksomheder på de almindelige postkunders bekostning, for det bliver jo på alle de andres bekostning, når man netop vil fastholde en målsætning om, at post- og telegrafvæsenet i øvrigt skal give overskud.

Jeg er vidende om, at også Forbrugerrådet her for nylig har klaget over de planer, der ligger om netop at forringe den almindelige postbetjening til gengæld for en favorisering af de store erhvervsvirksomheder.

Hvad mener ministeren om det?

Ministeren for offentlige arbejder (*Niels Matthiassen*):

Den omlægning af brevomdelingstjenesten, som postvæsenet har fået tilslutning til at gennemføre, er resultatet af et omfattende undersøgelsesarbejde. Bl. a. har kunderne i en markedsundersøgelse, som er foretaget af et anerkendt analyseinstitut, tegnet et helt klart billede af servicebehovet. Undersøgelsen viste, at et overvejende flertal af de private postmodtagere ville være tilfredse med at modtage posten på et eller andet tidspunkt inden kl. 15. Undersøgelsen viste også, at erhvervsvirksomheder bl. a. af hensyn til beskæftigelsen af det personale, der skal ekspedere den modtagne post, har behov for at modtage posten tidligere end de private modtagere.

Endelig fremgik det, at antallet af daglige omdelinger stort set er uden betydning for de fleste kunder. Den nye ordning indebærer, at postvæsenets dag-til-dag-service opretholdes, at erhvervsvirksomhederne modtager posten mellem kl. 7.30 og kl. 10.00, og at andre kunder modtager posten mellem kl. 7.30 og kl. 13.

Da det af hensyn til den fysiske belastning af postbudene altid har været et godt postalt princip at lægge ruterne sådan, at de store postmodtagere besøges først, og at det ofte forholder sig sådan, at erhvervsvirksomhederne ligger i postkontorets nærhed, vil en nyordning ikke indeholde noget større brud med den praksis, der hidtil har været fulgt.

Jeg understreger, at forskellen i serviceniveauet mellem de to grupper alene ligger i sluttidspunktet for omdelingen. De nye servicemål med sluttiden kl. 10 og kl. 13 kan normalt opfyldes gennem tilrettelæggelse med en daglig omdeling. I områder med særlig mange erhvervsvirksomheder kan det af tekniske grunde blive nødvendigt at omdele to gange for at afslutte første omdeling kl. 10. De to omdelinger vil kun blive etableret relativt få steder og altså ikke med det sigte at omdele to gange til erhvervsvirksomheder. En vigtig forudsætning for nyordningen har været, at transporten mellem posthusene gennem årene er blevet forbedret. 95 pct. af posten foreligger nu til første omdeling. Med kun 5 pct. af posten til en anden omdeling bliver der langt mellem

afleveringsstederne, og udgifterne ved en sådan omdeling står derfor ikke i rimeligt forhold til det, der opnås ved en sådan omdeling.

Jeg har godkendt omlægningen af brevomdelingstjenesten og mener, at jeg gennem mit svar her har belyst, at der med ændringerne snarere er tale om servicetilpasninger end serviceforringelser, samt at der ikke er tale om en udvidelse af det hensyn, som post- og telegrafvæsenet i praksis altid har vist erhvervslivet.

Steen Folke (VS):

Jeg forstår, at Forbrugerrådets protest efter ministerens mening er helt hen i vejret.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Glensgård* (FP) til ministeren for offentlige arbejder:

„Ministeren bedes oplyse, hvor stort tab SAS kan forventes at få i forbindelse med Thai Internationals fusion med Air Siam, og ministeren bedes ligeledes oplyse, hvilket økonomisk omfang Thailands regerings nedskæringer af ruten mellem Bangkok og Hongkong vil få på SAS' interesser i Thai International.“

(Spm. nr. 437).

Skriftlig begrundelse.

Ministeren har adskillige gange over for folketinget og udvalget om offentlige arbejder bebudet, at ministeren vil holde disse instanser informeret om eventuelle større ændringer i SAS' forhold. Det er derfor beskæmmende at modtage informationer om tab for SAS på måske mere end 300 mill. kr. i forbindelse med de nationale interessepåbud, som regeringen i Thailand har bebudet, uden at ministeren på nuværende tidspunkt har informeret udvalget eller folketinget.

Spørgeren finder ministerens handlemåde i denne sag højst beklagelig og forventer i forbindelse med spørgsmålet, at ministeren giver offentligheden en klar redegørelse for de forhold, der hersker i Thai International.

Glensgård (FP):

Dette spørgsmål bliver formentlig starten til en føljeton, idet vi må se i øjnene, at mi-

[Glensgård.]

nisteren i den kommende tid må stå til regnskab over for folketinget for de ting, der måtte ske i Thailand.

SAS har 30 pct. af aktierne i Thai International Airways, og der er nu tendenser, som tyder på, at SAS vil lide store økonomiske tab i Thai International. Det ligger således, at regeringen i Thailand har bebudet, at Thai International skal fusionere med Air Siam inden for en 3 måneders periode, samtidig med at regeringen i Thailand har frataget Thai International trafikrettighederne på ruten Bangkok-Hongkong.

Ministeren har adskillige gange over for folketinget og folketingets trafikudvalg sagt, at han vil holde folketinget og folketingets trafikudvalg orienteret om større økonomiske ændringer i SAS. Derfor må jeg lige henvise til et par bemærkninger fra en betænkning, som er afgivet af udvalget den 31. maj 1961. Udvalget siger:

„Med hensyn til fortiden i øvrigt må det straks siges, at udvalget har været ganske ude af stand til at bedømme, om SAS' driftsøkonomiske ledelse og personalepolitik er den rigtige.“

Vi springer en gang længere hen, og udvalget siger her videre:

„Med hensyn til konsortiets engagement med Thai har udvalget været således stillet, at de modtagne oplysninger i det væsentlige har været fortrolige, og flertallet må derfor nøjes med at udtale, at der kan være mulighed for, at dette engagement ikke bringer SAS større tab end de fordele, det i øvrigt giver konsortiet, men den fremtidige udvikling af dette felt må overvåges med den allerstørste omhu.“

Udvalget stiller til allersidst et ændringsforslag til den pågældende lovgivning, som den daværende trafikminister tiltrådte. Jeg har ikke tid til at citere det, men ministeren erindrer sikkert, at det går ud på, at ministeren skal informere folketinget om større ændringer i SAS' økonomiske forhold.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthæsen):

Man kan en gang imellem undre sig over, at en repræsentant for et fremskridtsparti, der vel også skulle være et fremtidsparti, altid behandler fortiden, og nu skal vi altså

helt tilbage til udvalgsbetænkninger fra 1961.

Må jeg sige om det helt aktuelle spørgsmål — og det er jo det, det drejer sig om — at nu kommer hr. Glensgård og postulerer, at SAS må forventes at blive påført store tab i Thailand som følge af beslutninger, som for ganske nylig er truffet af den nu afgåede thailandske regering. Hr. Glensgård henviser til nogle ikke nærmere angivne informationer, som han angivelig har fået, hvorefter det måske drejer sig om mere end 300 mill. kr.

Med dette postulat som udgangspunkt beder han mig oplyse, hvor stort et sådant tab kan forventes at blive, samtidig med at hr. Glensgård siger, at det er dog for galt, at jeg ikke allerede har informeret udvalget om offentlige arbejder og hele folketinget herom.

Jeg kan sige til hr. Glensgård, at jeg nok skal give folketinget al den information, som jeg skylder det, men jeg kan ikke tjene hr. Glensgård i at komme med oplysninger, jeg ikke har om ganske uafklarede forhold. Det kan hr. Glensgård utvivlsomt med det kendskab, jeg har til hr. Glensgårds begavelse, sige sig selv. Jeg kan kun opfatte hans spørgsmål og hans udtalelser om samme emne til Jyllands-Posten som endnu et led i hans permanente kampagne mod SAS, som efterhånden har antaget karakter af en besættelse hos hr. Glensgård.

Glensgård (FP):

Jeg kan ikke nøjagtig citere dagsordenen for styrelsesmødet i SAS, så vidt jeg husker den 23. i denne måned. Men det sidste styrelsesmøde i SAS omhandlede bogstaveligt talt kun de thailandske problemer. Det kommende styrelsesmøde bliver formentlig — efter de informationer, jeg er i besiddelse af — af nogenlunde samme karakter.

Ministeren siger nu, at han nok skal give folketinget al den information, folketinget har behov for. Men det, folketinget ikke ønsker, er pludselig at blive stillet over for en realitet med, at nu har SAS tabt sådan og sådan, fordi man simpelt hen har handlet forkert. Ministeren erindrer jo nok, hvilke problemer det gav, da SAS handlede forkert omkring Transair, og det nytter ikke

[Glensgård]

noget, at ministeren kommer til folketinget, når først det er for sent.

Ministeren siger også i sit svar til mig, at jeg nu skal til at behandle fortiden. Det, jeg gjorde, var bare, at jeg nævnte, hvad ministeren var forpligtet til ifølge et ændringsforslag, som den daværende minister havde fremsat i samarbejde med hele udvalget, og det gik ud på, at ministeren var forpligtet til at informere folketinget, såfremt der skete større ændringer i SAS. Jeg beklager da, at jeg skal trække noget frem, som ministerens forgænger i embedet har stået inde for. Men det, der altså ligger, er, at ministeren siger, at han ikke ligger inde med oplysninger gående ud på, hvor stort et tab det kan blive. Kunne vi så ikke modtage oplysninger om, hvad der kunne ske, såfremt det allerværste skete, at en total fusionering mellem Thai International og dette Air Siam blev en realitet? Hvad vil der ske? Skal vi trække vores totale flyflåde tilbage dernedefra, og hvad skal vi gøre med den? Der må dog også i ministerens bekendtskabskreds inden for SAS være mulighed for at fortælle, hvad der vil ske i allergroveste tilfælde.

Otto Mørch (S):

Er kendsgerningen i den sag ikke, at det har været et overordentlig godt engagement for SAS at deltage i det samarbejde med Air Siam, og at det også for Air Siam har betydet en vældig god ophjælpning af deres flyvedækning dernede, altså at det også i økonomisk henseende har været overordentlig givtigt for SAS?

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Det er åbenbart ikke gået op for hr. Glensgård endnu, at SAS er en selvejende institution, som staten har så og så mange aktier i. Det drives på forretningsmæssig basis, og det er hverken regeringen eller dette folketing, som skal køre forretningen SAS.

Glensgård (FP):

Det er åbenbart ikke gået op for ministeren, at 1/7 af aktierne i SAS ejes af staten, og staten er nu engang ledet af dette folketing. Det må ministeren indordne sig under. Det,

der er tale om, er, at Danmark ejer 2/7, hvoraf den ene syvendedel er privatejet, mens den anden syvendedel er under ministerens ansvar, og det er under folketingets i hvert tilfælde. Om ministeren føler ansvar for det, kan jeg ikke svare på.

Men nu spørger hr. Otto Mørch ministeren, hvad ministeren ikke bekræfter, om det skulle være et godt økonomisk forhold, der herskede mellem Thai International og Air Siam. Det, der er tale om, er, at den thailandske regering har frataget Thai International trafikrettighederne på ruten Bangkok-Hongkong. Det er altså nøjagtig det samme som det, der skete, da den svenske regering fratog SAS trafikrettighederne på ruten Stockholm-Luleå, det var bare i en anden størrelsesorden. Der talte man om 15 mill. kr. pr. år. Jeg er godt klar over, at ministeren ikke ønsker at svare, men vi må jo så senere finde ud af, hvordan vi kan få oplysningerne frem. Men hvad betyder det økonomisk for SAS, at de har fået frataget trafikrettighederne på ruten Bangkok-Hongkong? Det må dog trods alt betyde noget rent økonomisk. Vi ejer næsten 1/3 af Thai International.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Mathiasen):

Hr. Glensgård burde dog vide, at når man har aktier i et foretagende, så kommer man til generalforsamlingen og til bestyrelsesmøderne, og også i dette folketing har vi repræsentanter i SAS' bestyrelse. Det er det, der sker. Og så vil jeg gerne sige, at jeg nok ville sige, at jeg vil fraråde alle at bruge hr. Glensgård som forretningsmæssig rådgiver.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Erlendsson* (FP) til forsvarsministeren:

„Kan ministeren afkræfte, at planerne vedrørende søværnets udflytning fra Holmen vil ende på samme måde som planerne for vejdirektoratets udflytning til Skanderborg?“

(Spm. nr. 438).

Skriftlig begrundelse.

Indtrykket af en uhenigtsmæssig siksakvis vedrørende placeringen af uddannelsesmæssige og tekniske institutioner inden for

[Erlendsson.]

søværnet understreges af en udtalelse, fremset af kommandør J. Stilling, chef for Flådestation Frederikshavn, til det lokale dagblad fredag den 2. april.

Kommandør Stilling citeres i bladet for at skulle have sagt, at den begrænsende faktor nu som tidligere er personalets villighed til at lade sig udflytte. Her tænkes ikke på officererne — de kan beordres — men på time-lønnede og funktionærer. Af kommandørens udtalelser må det udledes, at der er foretaget statslige investeringer af betydeligt omfang, som ikke udnyttes. Det har bl. a. betydet, at vi har indrettet lokaler og værksteder til folk, der aldrig kom, siger kommandør Stilling.

Erlendsson (FP):

Jeg har spurgt, om ministeren kan bekræfte, at planerne vedrørende søværnets udflytning fra Holmen vil ende på samme måde som planerne for vejdirektoratets udflytning til Skanderborg. Nu kan ministeren så sige med det samme, at det er et forkert stillet spørgsmål, for der blev ikke udflyttet noget til Skanderborg, men der blev udflyttet noget fra Holmen til andre steder i landet, bl. a. til Korsør og til Frederikshavn.

Hvis jeg skulle formulere det anderledes, så ville det gå ud på, at på den ene side er det, som sker nu her, værre, og på den anden side kan man altså sige, at det ikke er gået så galt som i Skanderborg, hvor man stillede byen i udsigt, at den skulle få en stor statslig virksomhed, og det blev den snydt for. Men i Frederikshavn er det således, at kommandøren for flådestationen har udtalt, at der er indrettet lokaler og værksteder til folk, der aldrig kom. Samtidig arbejder man fortsat med søværnets organisering og placering af forskellige institutioner og værksteder. Det er ved at blive en sag af samme karakter som den, vi har haft med den beretning, vi nylig har fået fra statsrevisorerne om ubenyttede ejendomme inden for den sociale forso.

Når jeg spørger ministeren her, så er det, fordi der er et stort flertal i tinget for et dansk forsvar og for de ret betydelige bevilinger, der er nødvendige, hvis dette forsvar skal være af troværdig størrelse og styrke. Men dette flertal skulle gerne bevares, og derfor må der ikke fra nogen side rejses

tvivl om, at de milliardbeløb det drejer sig om, administreres og anvendes med størst mulig omtanke efter formålet. Der må være absolut sikkerhed for, at der fra myndighedernes side planlægges med saglig alvor og konsekvens, og at de planer, der arbejdes efter, ikke forstyrres af uvedkommende hensyntagen til f. eks. personinteresser eller andre interesser.

Formanden:

Spørgsmålet vil blive besvaret af handelsministeren.

Handelsministeren (Erling Jensen):

For min skyld skal hr. Erlendsson bestemt ikke omformulere sit spørgsmål, for min opgave er blot på forsvarsministerens vegne i hans fravær at besvare det spørgsmål, der var stillet, og det er det spørgsmål, forsvarsministeren har søgt at besvare.

Grundlaget for bygning af flådestationerne i Frederikshavn og i Korsør var en styrke på ca. 100 krigsskibe og et NATO-behov for basestøtte. Det var fortsat hensigten at opretholde Holmen som et støttepunkt for den operative virksomhed i Øresund og i Østersøen. Det aftagende behov for støtte til NATO-enheder og nedgangen i antallet af krigsskibe har ikke givet grundlag for hele den forudsatte udbygning af de to provinsflådestationer.

Der har gennem årene været forskellige overvejelser omkring den geografiske placering dels af søværnets uddannelsesmæssige institutioner, dels af søværnets værksteder. I det omfang overvejelserne omkring de uddannelsesmæssige forhold har resulteret i konkrete planer, er disse enten blevet ført ud i livet, eller også er de under udførelse. Indtil nu er søværnets sergent- og reserveofficersskole, kampinformatjonskursus og dele af radarkursus flyttet til Frederikshavn. Dele af sonarkursus flyttes i indværende år, og samtidig er der gennemført en udvidelse af indkvarterings-, spise- og idrætsfaciliteterne.

Vedrørende værkstedsfaciliteterne kan jeg oplyse, at finansudvalget i 1970 gav tilslutning til anvendelse af midler til udflytning af værkstedsaktiviteter til bl. a. Frederikshavn. Ved denne udbygning af værkstedsfaciliteter tilstræbtes det, at skibene blev repareret og vedligeholdt dér, hvor de var

[Handelsministeren.]

hjemmehørende. På baggrund af forskellige overvejelser i løbet af 1972, herunder en vurdering af bl. a. de operative forhold omkring baseringen af søværnets skibe, iværksatte forsvarsministeriet i november 1972 en vurdering af det fremtidige behov m. v. for flådestationer. I forbindelse med forsvarsforliget af 1973 besluttedes det, at undersøgelsen vedrørende udflytning fra København til bl. a. Frederikshavn skulle videreføres. En detailundersøgelse på grundlag heraf afsluttedes i 1974. Det blev foreslået indledningsvis at udnytte værkstederne i Frederikshavn i større omfang og på længere sigt at placere flere værksteder dér. Da forslagene i deres helhed betyder meget omfattende investeringer, overvejes det i øjeblikket, i hvilket omfang en yderligere overførsel af aktiviteter fra København til Frederikshavn bør gennemføres.

Som hr. Erlandsson derfor vil kunne forstå, er der ikke tale om afvigelser fra konkrete planer for søværnets udflytning, men en understregning af, at gennemførelsen nødvendigvis må ske i takt med de økonomiske muligheder herfor.

Erlandsson (FP):

Jeg takker ministeren for svaret, men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at når man i sin tid tog den politiske beslutning at foretage en udtynding af de militære institutioner i København, som både forsvarsvenlige partier og ikke-forsvarsvenlige partier var enige om, så var det fra den side, som man kan betegne som mindre forsvarsvenlig, begrundet i det meget rimelige hensyn — måske også set ud fra et militært synspunkt — at hvis København fik karakter af åben by, så ville det kræve større moralsk overvindelse for en eventuel fjende at gennemføre bombninger af den københavnske civilbefolkning. Det er jo klart, at en sådan trussel i mange tilfælde vil være så tungtvejende, at en regering må kapitulere for den.

Fra forsvarsvenlig side var der det hensyn at tage, at flådens skibe ikke skulle fanges i de snævre farvande omkring København. Derfor passer det også med det svar, som jeg fik af den daværende forsvarsminister Brøndum, da jeg spurgte, hvordan planerne var med hensyn til skibenes placering, at det nok var nødvendigt at holde i hvert fald

de letteste skibe omkring Københavnsområdet. Samtidig meddelte forsvarsministeren mig, at de større enheder skulle have vinterbase i Frederikshavn, men sommerbase — altså når de var udrustede — i København.

Det synes altså, som om der på det tidspunkt herskede meget stor forvirring om et væsentligt organisatorisk spørgsmål og et væsentligt spørgsmål om forsvarrets effektivitet. Jeg har ikke indtryk af, at disse spørgsmål er afklaret siden, men at de i meget høj grad hænger fast i personspørgsmål: hvem vil udflytte, og hvem vil ikke udflytte, sådan som det ligger i begrundelsen for mit spørgsmål til ministeren.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hr. Erlandssons bag spørgsmålet liggende grundopfattelse kan jeg jo nok ikke røkke ved. På den anden side vil jeg da godt understrege, at udflytningen hele tiden har haft til forudsætning, at Holmen skulle bevares. Det er heller ikke bestridt af hr. Erlandsson, at der er sket, så vidt jeg kan skønne, den påtænkte udflytning af undervisningsaktiviteterne, at den påtænkte udflytning af værkstedsaktiviteterne nok er foregået noget langsommere, end man oprindelig havde tænkt sig det, men at det er præget af en, som jeg har beskrevet i oversigten, udvikling fra år til år henimod en stadig stigende grad af overflytning til de steder, der ligger uden for København, at der i hele problemet indgår, at de forudsætninger, disse overvejelser startede ud fra, omkring størrelsen af den danske flåde og omkring NATO-behovet, har vist sig ikke at holde stik, at dette behov er mindre, og at der derfor helt naturligt også inden for samme procentsatser sker en mindre grad af udflytning.

Erlandsson (FP):

Jeg vil konkludere modsat, at jo mindre den danske flåde er, desto større er interessen for at bevare den kampklar og ikke lade den komme ud for en sådan overrumpling, som det vil være tilfældet, hvis den er baseret i København.

Så vil jeg gerne sige, at så vidt det er mig bekendt, så har man endnu ikke afsluttet overvejelserne over, hvor radarskolen skal placeres. Man forestiller sig, at den skal deles, sådan at den tekniske uddannelse skal

[Erlendsson.]

ske på Holmen, mens den operative skal ske i Frederikshavn.

Med hensyn til vedligeholdelsen af det meget nye og meget avancerede materiel, som der er tale om for de skibe, som nu er på byggestabelen, er der ikke truffet nogen afgørelse, men jeg håber, at ministeren vil lægge sin indflydelse i vægtskålen, sådan at man ikke opretter værksteder i København, som allerede findes i stor udstrækning og ubenyttede, eller næsten ubenyttede, et andet sted i landet. Det er den slags ting, som kan så mistillid til, hvorvidt forsvarets midler benyttes på rette måde.

Handelsministeren (*Erling Jensen*):

Hr. Erlendssons mere militærpolitiske synspunkter skal jeg ikke gå ind på. Jeg har ikke mulighed for at drøfte dem med ham, og de fremgik heller ikke af det af ham stillede spørgsmål.

Jeg skal derimod sige, at jeg synes, det fremgår af den redegørelse, jeg på forsvarsministerens vegne har afleveret, at den målsætning, der indgik, har forsvarsministrene søgt at efterleve i det omfang, det har været dem bevillingsmæssigt muligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til undervisningsministeren:

„Vil ministeren sørge for bevilling af de nødvendige midler til færdiggørelse af den officielle, men uafhængige undersøgelse af RUC?“

(Spm. nr. 430).

Skriftlig begrundelse.

På undervisningsministeriets initiativ er der gennemført en omfattende og kostbar undersøgelse af uddannelseseksperimentet på Roskilde universitetscenter (den såkaldte RUC). Undersøgelsen, som har strakt sig over tre år og foreløbig kostet 2 mill. kr., skulle færdiggøres i tiden fra den 1. april til den 1. september 1976. Men ifølge pressen har RUC-forskerne fået meddelelse om, at de ikke kan få bevilget de ca. 400.000 kr., som er nødvendige til den ende-

lige bearbejdelse af det indsamlede materiale og til rapportskrivning.

En foreløbig, men ikke videnskabeligt underbygget rapport fra RUC-forskerne tyder på, at de vurderer RUC relativt positivt og er kritiske over for de rent politisk motiverede indgreb over for RUC. Det kan vel ikke være dette forhold, der får ministeren til at indtage en så stejl holdning, at tre års arbejde og 2 mill. kr. risikerer at være spildt?

Steen Folke (VS):

Enkeltpersoners subjektive rapporter har leveret det væsentligste skyts til det borgerligt-socialdemokratiske felttog mod RUC. Jeg tænker på rapporten fra en moderat student, som var med til at starte hetzen, og på professor Bent Rold Andersens rapport, som spillede en væsentlig rolle, da man valgte at sætte RUC under administration. Disse rapporter er blevet tillagt en umådelig vægt af politikere i socialdemokratiet og forskellige borgerlige partier, men mere sagligt begrundede, for slet ikke at sige videnskabeligt underbyggede rapporter har det skortet på. Der har imidlertid i det meste af RUCs eksistenstid foregået et officielt isenesat, men uafhængigt undersøgelsesarbejde af uddannelserne på centeret, og dette såkaldte RUC-projekt er nu i en afsluttende fase og skulle færdiggøres inden den 1. september i år. Nu forstår man på avisskriverier, at undervisningsministeren har meddelt forskerne, at de ikke kan få de midler, der er nødvendige for at færdiggøre projektet og skrive den rapport, som skal skrives inden den 1. september.

Det er også kommet frem, at disse forskere i forbindelse med deres hidtidige arbejde er nået frem til en forholdsvis positiv, om ikke ukritisk holdning til RUC, og at man i forskergruppen har ment, at de direkte politisk motiverede overgreb mod RUC har haft uheldige konsekvenser for uddannelserne dernede. På den baggrund kan man vel ikke undgå at komme på en tanke om, at der kunne være en sammenhæng mellem denne af forskerne i en foreløbig rapport fremlagte holdning, og så det forhold, at undervisningsministeren på ingen måde ser ud til at kunne finde midler til at færdiggøre det pågældende arbejde.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det undrer ikke mig, at spørgeren, hr. Steen Folke, kunne komme til den konklusion, han kom til, men der er ikke belæg for det i de skrivelser, som vi har afsendt i denne sag, og derfor skal jeg i mit svar nøjes med at referere til en lang række af disse henvendelser.

Allerede i et brev af den 21. december 1973 om programmet for forskningsprojektet skrev ministeriet til forskergruppen:

„Som den økonomiske situation er, må det anses for udelukket, at der bliver bevilget midler til RUCPE ud over det i aktstykke nr. 198 anførte, og der er ikke grundlag for at vente midler stillet til rådighed fra anden side.“

Den 23. april 1974 tilsluttede ministeriet sig et uddybet program med en tidsplan og skrev, at forskergruppen kunne gå ud fra:

„... at arbejdet kan fortsætte i den periode, der er regnet med i finansudvalgsaktstykke nr. 198 af den 20. december 1972, dvs. til den 31. marts 1976.“

I skrivelsen præciseres det endvidere:

„Som meddelt ved ministeriets brev af den 21. december 1973 og på mødet i januar vil der ikke være midler til projektet efter den 1. april 1976, og arbejdet må derfor være færdigt på dette tidspunkt.“

Ministeriets repræsentant i referencegruppen har gentagne gange gjort opmærksom på, at der ikke kunne regnes med yderligere bevilling. Ikke desto mindre ansøgte forskergruppen den 23. december 1975 ministeriet om en yderligere bevilling. Den afslog ministeriet selvfølgelig, og man skrev endvidere:

„... at man må anmode forskergruppen om at afslutte rapporteringen over forskningsprojektets forløb inden den 1. april 1976.“

I et brev af den 31. marts 1976 har forskergruppen oplyst, at man i sommeren 1975 valgte en analysemodel, altså en videnskabelig metode, der gjorde det umuligt at give en forsvarlig videnskabelig rapport før den 1. september 1976, dvs. den dato, der var nævnt som frist i det oprindelige kommissorium, som daterer sig fra den 17. maj 1973. Dette må jeg fortolke som, at forskergruppen besluttede sig til i givet fald at færdiggøre projektet for egen regning.

Jeg mener derfor, at de fornødne midler er bevilget, og jeg finder således ikke noget grundlag for at søge yderligere bevilling til projektet.

Steen Folke (VS):

Ministeren startede med at sige, at der ikke var belæg for de konklusioner, jeg antydningvis drog af de skrivelser, ministeriet havde afsendt i denne sag. Det ville måske også være for meget at forlange, at ministeriet direkte skulle skrive til forskerne, at ministerens og ministeriets interesse i hele projektet var kølnet noget af politiske grunde, eller noget i den retning. Jeg forventer ikke, at det kom til at stå på tryk.

Ikke desto mindre er det for mig at se stadig vanskeligere ikke at se en sammenhæng mellem disse ting. Jeg er godt klar over, at den oprindelige bevilling fra 1973 blev givet frem til udløbet af finansåret her den 1. april i år. Men det har også været klart hele tiden, at den egentlige skæringsdato var den 1. september i år. Det er blevet klart undervejs, at det var nødvendigt for projektet at få denne periode til at færdigbearbejde et meget omfattende materiale, der er indsamlet i forbindelse med 3 års arbejde, og få skrevet en formentlig forholdsvis omfattende rapport på baggrund af dette materiale. Gruppen har ganske rigtigt valgt at forsøge at skrive en samlet integreret slutrapport, og det er altså det, som man nu ikke ønsker at bevilge pengene til.

Jeg synes også, det er påfaldende i lyset af, at det jo ikke er den eneste rapport, som er forsøgt undertrykt fra ministeriets side. Der var en europæisk rapport, som dukkede op, men ikke kom rigtig frem til offentligheden, i hvert fald kun ad indirekte kanaler. Der har været flere udtryk for, at ministerens og ministeriets interesse i mere saglige, uafhængige vurderinger af RUC har kunnet være på et meget lille sted, for nu at sige det sådan.

Der har jo været en svensk forsker i spidsen for dette RUCPE. Der har i det hele taget, så vidt jeg ved, været stor interesse hos det svenske universitetskanslerembede for RUC. Jeg mener, det kunne være morsomt, hvis den svenske stat skulle træde til for at sørge for rapportens færdiggørelse. Kan ministeren se morskaben?

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Det fremgik ikke af hr. Steen Folkes replik, at han havde opfattet, at de skrivelser, jeg henviste til, var skrivelser, der var afsendt før reorganiseringen, før Roskilde universitet blev sat under administration, og at hans konklusion i hans første indlæg gik på, at der var en sammenhæng mellem disse ting og så det, at der ikke ville blive givet en yderligere bevilling.

Den 1. september har ikke været skæringsdato bevillingsmæssigt, og det var det, jeg understregede ved en lang række citater fra breve, sendt til denne forskergruppe, således at der ikke kunne være mulighed for nogen misforståelser. Jeg gad nok se konsekvenserne, hvis vi, hver gang vi satte et forskningsprojekt i gang, kunne regne med, at forskerne, når de skulle aflevere det, bag efter kom og sagde, at desværre beklagede de, de var alligevel ikke blevet færdige, og nu måtte staten bevilge nogle yderligere penge til dem. Det er selvfølgelig ikke muligt, og der er givet massevis af besked i denne sag, så ingen har kunnet være i tvivl om, hvor de stod.

Så skal jeg blot til sidst sige vedrørende den anden rapport, som hr. Steen Folke omtalte, at heller ikke denne rapport var der det mindste hemmeligt i. Der lå en klausul på fra Europarådet, og vi fik hævet denne klausul. Derefter sørgede vi for, at det også kom til offentlighedens kendskab gennem undervisningsministeriets tidsskrift „Uddannelse“. Heller ikke dette postulat var der det mindste hold i.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af **Hanne Reintoft (DKP)** til socialministeren:

„Vil ministeren overveje at nedsætte taksterne for hjemmehjælp i almindelighed og for invalidepensionisterne i særdeleshed?“

(Spm. nr. 433).

Skriftlig begrundelse.

De meget høje hjemmehjælpstakster vil afholde en del mennesker fra at benytte sig af dette tilbud. Mange kommuner har hidtil benyttet sig af reglerne om vejledende taks-

ter og nedsat betaling, hvilket er vanskeliggjort efter bistandslovens ikrafttræden. Afbestilling af hjemmehjælp på grund af forhøjet betaling kan have mange uhenigtsmæssige virkninger, hvorfor det formentlig er nødvendigt at ændre reglerne.

Hanne Reintoft (DKP):

Taksterne for hjemmehjælp og den tidligere husmoderafløsning er jo efterhånden steget ganske betydeligt, og det har efterhånden en række ubehagelige konsekvenser. Det er meget ofte, at en syg husmoder ikke tør rekvirere hjemmehjælp, fordi prisen faktisk er lige så høj som hendes dagpenge, sådan at hun faktisk har et indkomsttab.

Det er også meget beklageligt tit at måtte se svært rekreationstrængende kvinder sige nej til et fornødent tilbud om rekreation, fordi familien ikke magter at betale hjemmehjælpen. Sammenholder vi det med den praksis, sygehusene har for øjeblikket: at udskrive folk meget hurtigt, også efter store operationer, så er der faktisk en gruppe kvinder her, der ikke får den fornødne hjælp. Vi ved jo også, f. eks. ved store underlivsoperationer, at det er meget uhenigtsmæssigt, at de skal hjem 10-12 dage efter operationen og tage sig af familien, måske med flere børn.

En anden gruppe, der også kommer i klemme med de høje takster, er invalidepensionisterne, der trods 6 timers begrænsningen i bistandsloven faktisk kommer til at betale så meget, at flere kommuner kan melde, at et betydeligt antal invalidepensionister har afbestilt deres nødvendige hjemmehjælp. Dette problem kunne ministeren klare, fordi man kunne lade være at indregne det skattefrie invaliditetsbeløb ved indtægtsopgørelsen. Mange kommuner, f. eks. Ålborg kommune, har jo gjort det, men jeg ved desværre også, at ministeren ikke har været positiv. Derfor vil jeg gerne spørge, om ikke man kan overveje ordninger, f. eks. den skitserede, så vi kan fastholde, at invalidepensionisterne kan få den hjemmehjælp, de skal have.

Alle snakker jo, ikke mindst her i folketinget, om, at målet må være at holde vore pensionister i deres eget hjem. Alle undersøgelser og tallene i PP II viser ganske klart, at hjemmehjælpsordningen er vores sikreste

[Hanne Reintoft.]

garanti for at beholde de ældre hjemme og så de syge. Derfor kan det ikke accepteres, at vi nu fordyrer denne hjælpeform, der i øvrigt er den billigste og den mest hensigtsmæssige, sådan at pensionister og andre ikke er i stand til at benytte sig af den.

Socialministeren (Eva Gredal):

Efter bistandslovens § 54 ydes hjemmehjælp gratis til personer med indtægter, der ikke overstiger folkepensionens grundbeløb med pensionstillæg og et tillæg for hvert barn, der svarer til det særlige børnetilskud. Betalingen skal i øvrigt være afpasset efter modtagerens økonomiske forhold, og socialministeren fastsætter satser, der er vejledende for kommunerne. Reglen svarer til den tidligere betalingsregel i loven om husmoderafløsning og hjemmehjælp, dog sådan, at det nu er slået fast i selve lovteksten, at mennesker med indtægter på folkepensionsniveau skal have hjemmehjælpen gratis. Hjemmehjælp er efter bistandsloven en fælles betegnelse for det, der tidligere var husmoderafløsning og hjemmehjælp, og vi taler nu i stedet for om midlertidig og varig hjemmehjælp.

En anden regel fra tidligere betalingspraksis, som nu er kommet til at stå i selve lovteksten, er, at der ved ydelse af varig hjemmehjælp højst kan kræves betaling for 6 timer pr. uge. Ideen bag denne regel er jo, at merudgiften ved særligt bistandskrævende handicap ikke skal bæres af modtageren selv.

Ved udarbejdelsen af de vejledende takster har man fulgt principperne for den hidtidige betalingskala fra november 1973. Satsene er kun og har altid kun været vejledende. De kan generelt ikke fraviges, men det sociale udvalg kan i enkelte tilfælde fastsætte betalingen til et andet beløb, der skønnes rimeligt.

Jeg kan oplyse, at socialministeriet under alle omstændigheder snart skal se nærmere på reglerne, bl. a. på grund af den skattefritagelse for sociale ydelser, der blev vedtaget her i tinget i fredags. Samtidig vil jeg så sørge for, at vi får oplysninger fra et passende antal kommuner til belysning af, hvorledes de nuværende betalingstakster virker over for alle grupper.

Hanne Reintoft (DKP):

Det er lidt svært at takke ministeren, for det var jo ikke manuduktion i bistandsloven, jeg bad om. Det var et forsøg på en løsning af en konkret situation, fordi mange kommuner — man kan også se det i alle omegnsbladene i København — oplever, at pensionisterne, invalidepensionisterne, må sige nej til hjemmehjælpen, fordi det er for dyrt, og fordi jeg selv kan henvise til mange tilfælde, hvor som sagt kvinder, der absolut trænger til det efter store operationer, ikke har råd. Det var noget konkret, jeg ville.

Så må jeg vende det om og spørge ministeren konkret: vil ministeren sende cirkulære ud til kommunerne om, at de kan følge den praksis, mange kommuner har fulgt. Ikke at medregne det skattefrie invaliditetsbeløb ved beregningen af hjemmehjælpen?

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg sagde også i mit første svar til fru Hanne Reintoft, at jeg ville sætte en undersøgelse i gang i kommunerne for at se på, hvorledes satserne virkede over for de forskellige grupper, og det vil jeg fortsat gøre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kristine Heltberg* (SF) til udenrigsministeren:

„Hvilke foranstaltninger agter ministeren at træffe for at hjælpe politiske flygtninge fra Chile i anledning af kuppet i Argentina for nylig?“

(Spm. nr. 431).

Skriftlig begrundelse.

Allerede i længere tid har de chilenske flygtninge i Argentina været udsat for en grov politisk forfølgelse og for vold som en særlig udsat gruppe. Efter det kup, der for nylig blev gennemført i Argentina, må det forventes, at situationen for disse flygtninges vedkommende vil blive yderligere skærpet, og at flere af dem vil søge om indrejsetilladelse til demokratiske lande, herunder Danmark, da der ikke er flere latinamerikanske lande, de kan flygte til. Problemet er nu, om den nuværende kvota for chilenske flygtninge slår til, og om der kan skabes

[Kristine Heltberg.]

mulighed for eventuelt at udvide den for at imødegå dette.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Fru Kristine Heltberg har spurgt mig om, hvilke foranstaltninger vi agter at træffe for at hjælpe politiske flygtninge i Chile i anledning af kuppet i Argentina for nylig.

Jeg vil gerne svare, at regeringen i oktober i fjor — som fru Kristine Heltberg ved — traf beslutning om at forøge kvoten for flygtninge fra Chile. Den forøgelse finder også anvendelse på de flygtninge fra Chile, som er i Argentina, og som er registreret som flygtninge hos FN-flygtningehøjkommissæren. Jeg kan oplyse, at inden for den samlede kvota på 735 er der til dato meddelt visum til 83 personer af den sidste gruppe, altså Chileflygtninge fra Argentina. Ambassaden i Buenos Aires har et meget snævert samarbejde med flygtningehøjkommissærens kontor og indsender løbende asylansøgninger for Chileflygtninge.

Så kommer den nye situation, som fru Kristine Heltberg nu rejser spørgsmål om, og for at kunne belyse den har jeg forsøgt at skaffe så gode oplysninger som muligt om de nye forhold fra forskellige kilder, bl. a. vores ambassade dernede og vores kontor i Genève. Det synes, som om den nye situation ikke indebærer den forringelse og skærpelse af flygtningenes situation, som vi kunne have frygtet. Jeg kan også tilføje, at flygtningehøjkommissæren, som meget nøje følger udviklingen, ikke har ment, det var påkrævet at rette en appel om modtagelse af et yderligere antal flygtninge.

Under peroniststyret udgjorde som bekendt den højreekstremistiske gruppe AAA en virkelig alvorlig trussel for Chileflygtninge i Argentina. Efter det, der foreligger — men selvfølgelig må det være lidt usikkert — synes det, som om denne gruppes mulighed for at udøve terror snarere er blevet begrænset end forøget i den nye situation. I de første dage efter kuppet blev der foretaget et vist antal anholdelser af flygtninge, ikke noget voldsomt stort tal — det drejer sig vist om 36 — og størstedelen af dem er igen løsladt.

Endelig vil jeg gerne nævne, at allerede i peroniststyrets tid blev retten til at vælge at rejse til et andet latinamerikansk land sat

ud af kraft. Den nye regering har nu udvidet denne suspension til at omfatte hele verden, og det vil altså sige, at lige i dette øjeblik er det altså ikke muligt at blive sat på fri fod, selv om der foreligger et asyltilsagn fra et andet land. Jeg kan også oplyse, for det, det måtte være værd, at Argentinas udenrigsminister over for flygtningehøjkommissærens repræsentant i Buenos Aires har garanteret, at ingen af de 6.000 flygtninge, der hører under flygtningehøjkommissærens mandat, vil blive udleveret til deres hjemland under den sædvanlige forudsætning, at de ikke udfolder politisk virksomhed.

Regeringen følger altså situationen meget nøje — jeg kan roligt sige: fra dag til dag. Den kvota, vi har, giver mulighed for de flygtninge, der er i Argentina, og jeg kan tilføje, at der er plads på kvoten til Chileflygtninge fra Argentina.

Kristine Heltberg (SF):

Jeg vil meget gerne takke ministeren både for svaret og for tilsagnet om, at udenrigsministeren stadig vil følge situationen i Sydamerika med et vågent øje. Det er overordentlig vigtigt for os, fordi situationen jo netop er den, at de chilenske flygtninge simpelt hen ikke kan tage til noget som helst demokratisk land i Sydamerika og altså, hvis de kommer i knibe, må prøve at redde sig over til den del af verden, der endnu har muligheder åbne for at tage imod dem.

Det forekommer mig, at den situation, der er i Sydamerika, og ganske specielt i Argentina, foreløbig er labil. Det er da godt, at der er tegn på, at den ikke er særlig kritisk, men jeg vil være meget taknemlig for, at ministeren også i fremtiden vil have et vågent blik for den situation, der måtte komme, hvis vores kvota ikke slår til, og hvis ministeren ville bekræfte, at man i givet fald vil overveje at forøge denne kvota af hensyn til andre chilenske flygtninge.

Jeg mener, at vi har en ganske særlig forpligtelse over for denne gruppe af modstandsfolk, der kæmper for deres lands demokrati og for demokratiet i verden.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

På fru Kristine Heltbergs direkte spørgsmål kan jeg svare, at vi er inde i overvejelser om, hvad der skal ske, når kvoten bliver

[Udenrigsministeren.]

opbrugt, men som sagt er der en del plads endnu i den kvota, der er blevet udvidet i oktober.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Formanden:

Medlem af folketinget Tandrup Jensen har meddelt mig, at han ønsker at tage et til justitsministeren stillet spørgsmål til skriftlig besvarelse tilbage. (Spørgsmål nr. 439).

Fra de pågældende ministre er der modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Brusvang	spm. nr. 418
Glensgård	spm. nr. 421
Henning Jensen	spm. nr. 425
Bertel Haarder	spm. nr. 426

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af *Brusvang* (CD) til justitsministeren (23/3 76):

„Vil ministeren oplyse, i hvilket omfang politiet foretager fartkontrol ved hjælp af radar, herunder hvor mange overtrædelser der på årsbasis er konstateret ved brug heraf (accepterede bødeforelæg og indenretslige afgørelser), samt hvilken videnskabelig sikkerhed ministeren finder for radars fortsatte benyttelse til færdselskontrol?“ (Spm. nr. 418).

Begrundelse.

Spørgeren er modstander af de danske hastighedsgrænser, som findes uhensigtsmæssige. Navnlig virker det uheldigt og forvirrende, at vore hastighedsbestemmelser er anderledes end nabostaten Forbundsrepublikken Tysklands (her er kun 50 km/t tilladt i byer, men 100 på landeveje og en anbefalet højeste hastighed på 130 km/t på autobaner).

Selvfølgelig må de særlige danske regler følges, så længe de endnu er lov. Det giver derimod anledning til betænkelighed, når det oplyses, at politiet benytter et radarud-

styr, som er videnskabeligt underkendt som kontrolmiddel.

Redegørelse herfor er givet af foreningen Tryg Trafiks medarbejder, trafikplanlægger Jørn Christensen (Politikens Kommentar 21. marts 1976). Specielt er der gjort opmærksom på, at det er rigspolitiet, der har begæret den omhandlede efterprøvning på Danmarks tekniske højskole, men at politiet fortsætter med at benytte radar uanset undersøgelsens negative udfald.

Det kan næppe være rigtigt, at politiet blot skræmmer folk til frivilligt at godkende et måleudstyr, der bare ser videnskabeligt ud.

Det vil være af interesse, om ministeren kunne redegøre for, hvilke erfaringer der er gjort ved radarbenyttelse i de øvrige EF-lande og i Sverige og Norge.

Da spørgsmålet formentlig kræver overvejelse af teknisk og statistisk art, og da spørgsmålet ikke er politisk kontroversielt, udbeder jeg mig alene skriftligt svar.

Justitsminister *Orla Møllers* svar (31/3 76):

I. Politiet optog i 1975 76.941 rapporter om hastighedsovertrædelser, heraf 51.523 ved hjælp af radarapparat.

II. A. Politiet anvender for tiden radarudstyr af to fabrikater i forbindelse med hastighedsmåling.

Fabrikaterne er typegodkendt af henholdsvis den svenske og den tyske statsprøveanstalt efter omfattende videnskabelige afprøvninger. Godkendelsen er tiltrådt af den danske statsprøveanstalt.

Apparaturer af samme fabrikater bruges i en række andre lande. Anvendelsen hviler på tilsvarende godkendelsesgrundlag.

B. Trafikplanlægger Jørn Christensens kommentar, der omtales i begrundelsen for det stillede spørgsmål, berører nogle undersøgelser, der er foretaget på Danmarks tekniske højskole vedrørende radarmålingen i forbindelse med en konkret sag om hastighedsoverskridelse.

1. Under sagen blev en bils hastighed med udstyr af fabrikat Traffipax/Mesta målt til 133 km/t, selv om køretøjet ved en efterfølgende prøve kun kunne køre 116 km/t. Politiet underkastede det pågældende apparat

[Justitsministeren.]

omfattende kontrol, der imidlertid ikke afslørede fejl.

Apparatet blev herefter undersøgt af to institutter under Danmarks tekniske højskole.

Formålet var at fastslå, hvorvidt der kunne være forekommet momentant svigt i det bestemte apparatur, der var blevet anvendt i forbindelse med den konkrete sag. Undersøgelsernes omfang var således begrænset. Der var ikke tale om generel afprøvning af Traffipax/Mesta udstyret. Denne radartypes anvendelighed og målenøjagtighed er dokumenteret ved de godkendelser, der som omtalt er meddelt fra udenlandsk og fra dansk side.

Efter konklusionerne i undersøgelsesrapporterne foreligger der ikke sandsynlighed for momentant apparatursvigt ved målingen under den omtalte sag.

2. I rapporterne gøres der opmærksom på, at undersøgelseernes omfang er begrænset som nævnt. Som følge heraf fremhæver man udtrykkeligt, at resultaterne ikke kan opfattes som bevis for, at det pågældende radarudstyr har målt korrekt.

Efter at rapporterne var afgivet, blev det i bladet Ingeniøren fremdraget, at en af undersøgelserne var behæftet med en beregningsfejl.

a. Den 27. februar 1976 bragte bladet en artikel under overskriften: „Politiets radar er værdiløs som bevis mod fartsyndere“. Artiklen citerer den anførte bemærkning, hvorefter undersøgelsesresultaterne ikke kan opfattes som bevis for, at udstyret har målt korrekt. Artiklen omtaler endvidere beregningsfejlen. Der sættes generelt spørgsmålstegn ved anvendeligheden og målenøjagtigheden af det radarudstyr, som politiet anvender i forbindelse med hastighedsmåling.

Samme nummer af bladet indeholdt en særskilt kommentar om beregningsfejlen. I denne kommentar påpeger vedkommende institut under Danmarks tekniske højskole, at fejlen alene ændrer resultatet i retning af øget troværdighed for det undersøgte udstyr.

b. Ingeniøren for den 5. marts 1976 indeholder et indlæg fra rigspolitichefen. I dette indlæg tilbagevises den fremførte kritik af radarudstyret. Det påpeges, at de fo-

retagne undersøgelser på Danmarks tekniske højskole har en begrænset karakter og derfor ikke kan danne grundlag for en almindelig vurdering af det radarudstyr, som politiet anvender til hastighedsmåling. Ved undersøgelserne er det alene fastslået, at der ikke foreligger sandsynlighed for apparatursvigt i forbindelse med den konkrete måling. Resultatet har således ikke anfægtet udstyrets troværdighed.

c. I Ingeniøren for den 12. marts 1976 har de to institutter under Danmarks tekniske højskole ligeledes tilbagevist den fremsatte kritik.

3. Det bemærkes, at anklagemyndigheden har opgivet at rejse tiltale under den omtalte sag. Denne beslutning er truffet på baggrund af oplysninger, hvorefter politivognens radiosender formentlig har været benyttet, medens målingen foregik. Dette er i strid med betjeningsinstruktionen for radarapparatet.

C. Justitsministeriet kan henholde sig til de udtalelser, der er fremkommet fra rigspolitichefen med hensyn til spørgsmålet om det anvendte radarudstyrs sikkerhed.

Af *Glensgård* (FP) til ministeren for offentlige arbejder (26/3 76):

„Kan ministeren oplyse baggrunden for, at billetpriserne på passagerflyvningen ud af Danmark/Skandinavien, opgjort i øre pr. kilometer, ligger langt over det europæiske gennemsnit, og i den forbindelse endvidere oplyse, hvor mange gange det i tidens løb er forekommet, at de danske trafikmyndigheder har afvist at godkende de af den internationale sammenslutning af ruteselskaber, IATA, fastsatte billetpriser for passagerflyvning ud af Danmark, sådan som det er deres ret?“

(Spm. nr. 421).

Begrundelse.

En omfattende undersøgelse offentliggjort i 1970 i bogform på engelsk af det svenske forbrugerråd („Air Travel Within Europe“) viser, at billetpriserne på passagerflyvningen mellem Skandinavien og det europæiske kontinent i 1969 i gennemsnit, opgjort i øre pr. kilometer, lå 25-30 procent over det europæiske gennemsnit.

Ruterne mellem Skandinavien og Storbri-

[Glensgård.]

tannien lå 10-15 procent over det europæiske gennemsnit, mens ruterne mellem de skandinaviske lande indbyrdes lå 5-10 procent over det europæiske gennemsnit. (Det europæiske gennemsnit lå i øvrigt i sig selv 55 procent over det amerikanske og det australske).

Det svenske forbrugerråd konstaterer: „Det er ingen overdrivelse at sige, at på økonomiklasse er de skandinaviske ruter til det europæiske kontinent gennemsnitlig blandt de højeste i verden“ — side 79 i bogen „Air Travel Within Europe“.

Det svenske forbrugerråd siger endvidere herom: „... at SAS og Finair har hovedansvaret for de høje billetpriser vedrørende Skandinavien ... kan ikke bevises, men det ser sådan ud“.

Baggrunden for denne udtalelse er, at selv om det formelt er IATA, der fastsætter billetpriserne, så tyder alt på — ifølge den svenske undersøgelse — at priserne i praksis fastsættes af ruteselskaberne selv i de lande, ruterne omfatter, hvorefter de bliver godkendt af IATA. Det betyder f. eks., at SAS har en overordentlig stor indflydelse på billetpriserne på alle ruter, der udgår fra Skandinavien. Ganske vist skal de respektive lande godkende de af IATA fastsatte billetpriser, inden de kan træde i kraft. Men praksis viser, at de fleste lande uden videre godkender de af IATA fastsatte priser.

Tallene er som nævnt fra 1969, men forholdene har næppe ændret sig. Ellers ville billetprisen København/Hamburg næppe være så høj, som den er i dag, nemlig 892 kr. retur på økonomiklasse mod 360 kr. for turen København/Thisted, der er 40 km længere.

Den høje pris mellem København og Hamburg må vel ses som SAS' garanti for, at det ikke kan betale sig for forbrugerne at flyve til Hamburg og derfra købe relativt billigere billetter til den videre rejse.

Da nyere tal fra den internationale civile luftfartsorganisation, ICAO, offentliggjort i „Survey of International Air Transport Fares and Rates“, september 1974, også tyder på, at billetpriser ved rejser ud af Skandinavien fortsat ligger meget højt over det europæiske gennemsnit, måske endda højere end i 1969, må det være ønskeligt for offentligheden at få oplyst, om de danske

trafikmyndigheder, uden indsigelse, har godkendt IATA-priserne og dermed, at billetpriserne ved rejser ud af Danmark/Skandinavien ligger så meget højere end det europæiske gennemsnit.

Minister for offentlige arbejder *Niels Mathiasens* svar (6/4 76):

I anledning af det stillede spørgsmål skal jeg oplyse følgende:

For så vidt angår spørgsmålets første led har SAS i en udtalelse over for mig bekræftet, at normalpriserne fra Danmark til det europæiske kontinent ligger over det europæiske gennemsnit, selv om der kan angives eksempler på, at priserne ligger under dette gennemsnit.

Som forklaring på dette forhold har SAS anført, at to hovedudgiftsgrupper ligger betydelig højere for SAS end for de fleste andre vesteuropæiske luftfartsselskaber, nemlig personaleudgifterne og udgifter til landings-, passager- og navigationsafgifter.

For 1974, der er det år, hvorfra det senest tilgængelige sammenligningsgrundlag foreligger, lå SAS' personaleudgifter således 24 pct. over gennemsnittet for de øvrige vesteuropæiske luftfartsselskaber. Dette skyldes ikke, at SAS drives mindre effektivt end de øvrige europæiske selskaber — tværtimod — men derimod det højere lønniveau i de skandinaviske lande.

Landings-, passager- og navigationsafgifterne i intereuropæisk trafik svarer til 12,3 pct. af SAS' totaludgifter på de intereuropæiske ruter. Hvis SAS havde haft de samme gennemsnitsudgifter til statslige afgifter i Europa som de øvrige vesteuropæiske luftfartsselskaber, ville udgiften kun have udgjort 7,1 pct. af SAS' omkostninger.

Hertil har SAS føjet, at det er betydelig lettere at tilpasse kapaciteten til behovet, når det drejer sig om de store trafikcentrer på kontinentet, end på ruterne til og fra Skandinavien, hvor trafikken er mindre. Da service over for publikum sætter en grænse for, hvor få frekvenser der kan tilbydes, indebærer dette forhold, at SAS' lastfaktor på de europæiske ruter ligger under luftfartsindustriens gennemsnit, hvilket igen indebærer, at udgiften pr. passager/km bliver noget højere for SAS.

SAS har i øvrigt tilløjet, at det på IATA-konferencer har arbejdet energisk for indfø-

[Ministeren for offentlige arbejder.]

relse af attraktive specialpriser, hvilket har resulteret i, at tilbuddet af specialpriser er større fra Skandinavien end fra de fleste andre lande. Disse specialpriser benyttes meget. Således udnyttede i perioden april til september 1975 46,3 pct. af SAS' passagerer på Europaruterne en eller anden form for specialpriser.

For så vidt angår spørgsmålets andet led kan jeg oplyse, at Danmark ligesom Norge og Sverige hidtil har kunnet godkende de prisforslag, som SAS på egne og øvrige IATA-selskabers vegne har forelagt luftfartsmyndighederne.

Af *Henning Jensen* (S) til indenrigsministeren (29/3 76):

„Mener ministeren, at der er grundlag for at foretage en undersøgelse af, om den alvorlige influenzaepidemi, der vil hærge USA til efteråret og senere vil ramme Europa, nødvendiggør en dansk massevaccination?“
(Spm. nr. 425).

Begrundelse.

Igennem længere tid har dagspressen kunnet meddele, at en ondartet influenzaepidemi vil hærge USA til efteråret og formentlig kræve mange dødsopfre, hvis der ikke gribes effektivt ind. På den baggrund har USA bestemt at foretage en massevaccination, og da det befrygtes, at epidemien senere vil ramme Europa og dermed Danmark, må det være rimeligt, at indenrigsministeren beder sundhedsstyrelsen undersøge, om der er grundlag for, at en lignende massevaccination foretages herhjemme.

Indenrigsminister *Egon Jensens* svar (5/4 76):

Det rejste spørgsmål har været forelagt sundhedsstyrelsen og statens seruminstitut.

Statens seruminstitut har i anledning af spørgsmålet, der vedrører svineinfluenza, bl. a. udtalt, at det af de foreliggende oplysninger fremgår, at der kun har været ganske få tilfælde af denne influenzatype i en militærforlægning i USA, og at den ikke har bredt sig til den øvrige del af den amerikanske befolkning.

Seruminstituttet har i øvrigt oplyst, at det i England, hvor antistofniveauet mod

svineinfluenza i befolkningen er lavt — ligesom i USA — er tanken at inkludere svineinflenzavirusstamme i den vaccine, der skal anvendes i næste influenzaseson. Det er dog ikke hensigten at anbefale massevaccination.

Seruminstituttet påregner i løbet af de nærmeste uger at have oplysning om antistofniveauet mod svineinfluenza i den danske befolkning inden for forskellige aldersgrupper.

Sundhedsstyrelsen har tilsvarende udtalt, at der efter det oplyste kun har været de ovenfor nævnte få tilfælde af svineinfluenza i en militærforlægning i USA (New Jersey), og at der har været et dødsfald hos en ung rekrut formentlig som følge af influenzaen.

På grund af presseforlydender om en påtænkt vaccination i USA har sundhedsstyrelsen gennem den danske ambassade i Washington indhentet nærmere oplysninger, hvoraf det fremgår, at præsident Ford har anmodet kongressen om en bevilling på 135 millioner dollars til fabrikation af vaccine mod svineinfluenza. Præsidenten har i sin begrundelse anført, at de ganske vist få tilfælde, der har været, efter hans og hans rådgiveres mening meget vel vil kunne udvikle sig til en epidemi i løbet af efteråret 1976 og den følgende vinter. Af præsidentens ansøgning fremgår det endvidere, at det virus, der fremkalder svineinfluenza, formodes at minde meget om det, der fremkalder den såkaldte spanske syge, der forekom i 1918-19. Det er tanken ifølge præsidentens ansøgning, at vaccinen skal stilles til rådighed for alle amerikanere, således at de skal søges vaccineret i tidsrummet september/november 1976.

Når oplysningerne om undersøgelsen af den danske befolknings antistofniveau mod svineinfluenza foreligger fra seruminstituttet, vil sundhedsstyrelsen på grundlag heraf og evt. supplerende oplysninger i løbet af meget kort tid tage stilling til, om styrelsen finder anledning til at anbefale vaccination i en eller anden udstrækning imod svineinfluenza. Sundhedsstyrelsen tilføjer, at en egentlig massevaccination næppe vil være påkrævet.

Sundhedsstyrelsen har endelig bemærket, at når den såkaldte spanske syge i 1918-19 fik et så alvorligt forløb, som tilfældet var, må det med stor sikkerhed formodes, at det

[Indenrigsministeren.]

først og fremmest skyldtes bakterielle komplikationer, som man dengang ikke havde virksomme midler imod. Situationen i dag er en ganske anden med det store udbud af antibiotika og kemoterapeutiske præparater, som har reduceret risikoen ved bakterielle komplikationer meget væsentligt.

Som det fremgår af de refererede udtalelser, er der allerede indledt undersøgelser af behovet for at foretage vaccination mod svineinfluenza herhjemme.

Når resultatet af disse undersøgelser foreligger, vil jeg på grundlag af sundhedsstyrelsens indstilling tage stilling til, i hvilken udstrækning der bør iværksættes vaccination mod svineinfluenza, ligesom sundhedsstyrelsen løbende vil følge udviklingen af denne influenza.

Af Bertel Haarder (V) til indenrigsministeren (29/3 76):

„Vil ministeren billige, at Gladsaxe kommune gennem garantitilsagn og tilsagn om ydelse af driftstilskud til en privat institution, Hareskovbo, omgår de af ministeren fastsatte lånerammer og derefter fremskynder foretagendet for at stille ministeren over for en fuldbyrdet kendsgerning?“

(Spm. nr. 426).

Begrundelse.

På trods af ministerens cirkulære af 20. februar 1976 godkendte Gladsaxe kommune den 15. marts det omstridte plejehjemsbyggeri til knap 24 mill. kr. (173.000 kr. pr. patient om året), herunder en kommunegaranti på 5 mill. kr. og et årligt driftstilskud på 9 mill. kr.

Den rejste stærke tvivl om projektets gyldighed har endnu ikke fået kommunen til at søge dets udførelse sat i stå, hvilket kan bringe ministeren i den situation, at han stilles over for en delvis fuldbyrdet kendsgerning, når sagen havner på hans bord. Hvis projektet på denne måde „boks-egennem“, vil det ikke være rimeligt over for kommunalbestyrelsens mindretal, der ikke blot bestrider dets gyldighed, men tillige dets hensigtsmæssighed.

Derfor bedes ministeren hurtigt tilkendegive, hvorvidt spillereglerne skal overholdes,

således at kommunen ikke senere kan undskylde sig med den vanskelige situation, den selv er i færd med at bringe sig i.

Indenrigsminister Egon Jensens svar (1/4 76):

Efter indenrigsministeriets cirkulære af 20. februar 1976 om kommunernes anlægsudgifter og låntagning i regnskabsåret 1976-77 er visse selvejende institutioners lån til finansiering af anlægsarbejder omfattet af de enkelte kommuners lånerammer. En betingelse herfor er bl. a., at kommunen efter den 20. februar 1976 har påtaget sig garanti for institutionens lån eller har påtaget sig at yde tilskud til delvis dækning af institutionens driftsunderskud eller anlægsudgifter. Ved vurderingen af, hvornår en kommune har påtaget sig en sådan støtte over for en institution, lægges vægt på det tidspunkt, hvor kommunen har afgivet et bindende tilsagn på en sådan måde, at institutionen har kunnet disponere økonomisk i tillid hertil.

Spørgsmålet om, hvorvidt en selvejende institutions låntagning er omfattet af kommunens låneramme, afgøres af tilsynsrådet.

Det fremgår endvidere af cirkulæret af 20. februar 1976, at indenrigsministeriet inden for et beløb, der for samtlige kommuner (bortset fra amtskommunerne samt København og Frederiksberg kommuner) udgør 400 mill. kr., kan meddele samtykke til optagelse af lån ud over den fastsatte lånebegrænsning, hvis specielle omstændigheder i særlig grad vanskeliggør selvfinansieringen. Blandt sådanne specielle omstændigheder er nævnt eventuelle overgangsproblemer som følge af, at de selvejende institutioner inddrages under lånerammen. En kommunes eventuelle ansøgning om dispensation skal sendes til tilsynsrådet, der derefter forelægger ansøgningen for indenrigsministeriet med tilsynsrådets bemærkninger.

Indenrigsministeriet har anmodet tilsynsrådet om en redegørelse i anledning af det stillede spørgsmål. Jeg skal dog i denne forbindelse bemærke, at indenrigsministeriet ikke har hjemmel til at give tilsynsrådet et konkret pålæg om, hvorledes sagen skal afgøres. Tilsynsrådet har oplyst telefonisk, at kommunen allerede har forelagt spørgsmålet om kommunens garanti m. v. for tilsynsrå-

[Indenrigsministeren.]

det. Når tilsynsrådets redegørelse foreligger, skal jeg sørge for, at redegørelsen bliver sendt til hr. Bertel Haarder.

Den næste sag på dagsordenen var:

Ånden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i Washington D. C. den 8. april 1959 undertegnede overenskomst med senere ændringer om oprettelse af Den interamerikanske Udviklingsbank.

(Andre selvst. forslag nr. XXXIX. Fremset 26/11 75. Første behandling 5/2 76. Betynkning 2/4 76).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sættes til forhandling.

Ib Nørlund (DKP):

De svar, der er givet på spørgsmål under udvalgsbehandlingen, understreger det nødvendige og det urimelige i, at tilslutningen til dette foretagende sker. Der er faktisk ikke hverken ved første behandling eller ved udvalgsbehandlingen givet noget rimeligt argument for, at man skulle gøre det. Det er tværtimod blevet yderligere understreget, at denne bank væsentligt støtter USA-imperialismens optræden i denne del af verden, og at det også giver sig udtryk i en aktivitet og støtte til reaktionære regimer, mens progressive ikke nyder samme velvilje. Det er også på ny blevet bekræftet, at Norge og Sverige omhyggeligt ikke har tilsluttet sig denne bank.

Ydermere er offentlighedens opmærksomhed i den allersidste tid blevet henledt på, at Industrialiseringsfondens midler jo i høj grad anvendes til støtte for Brasilien. Det fjerner endnu et argument, som har været fremført, nemlig at Danmarks indsats i denne del af verden skulle blive hjulpet fremad ved tilslutningen til denne bank. Det gør det altså kun i den forstand, at det yderligere ensidigt giver en sådan støtte.

Vi vil derfor stemme imod ratifikationen, og der skal da vel også gøres opmærksom på, at det er dog en 40 mill. kr., som bliver givet dårligt ud på denne måde.

Kristine Heltberg (SF):

Som jeg har udtrykt det i betænkningen fra udvalget på mit partis vegne, vil jeg sige, at vi ikke kan gå ind for, at Danmark tilslutter sig Den interamerikanske Udviklingsbank, fordi vi ikke kan se, at det, denne bank støtter, kan være til gavn for den befolkning i udviklingslandene, som vi mener at vor interesse for støtte først og fremmest omfatter.

Jeg vil mene, at vi er ret liberale, og at vi i ret vid udstrækning er parate til at støtte initiativer og projekter, der bare i overvejende grad er til støtte for befolkningen i udviklingslandene, selv hvis der er biomstændigheder, som vi ikke er begejstrede for, men i denne sammenhæng kan vi altså ikke se, at dette minimumskrav bliver overholdt. Vi vil ikke være med til at støtte det, som synes at være den amerikanske imperialismes yderligere tag og greb om Sydamerika. Dette greb har hidtil vist sig ulykkeligt og til skade for den sydamerikanske befolkning. Vi vil derfor stemme imod og anbefale, at andre også gør det.

Jørgen Junior (FP):

Heller ikke fremskridtspartiet kan tilslutte sig det foreliggende forslag, men det er ikke, som for de to tidligere taleres vedkommende, med den begrundelse, at støtten ikke tilpasses politisk, at det ikke er de rigtige folk med de rigtige meninger, der får den. Det er naturligvis udelukkende, fordi vores indstilling er, at de danske skatteborgere ikke skal belastes med en byrde, som de ikke selv er herre over. De skal ikke være med til at betale denne form for u-landshjælp, og vi kan ikke godtage de argumenter, der er blevet forelagt: at det skulle være en fordel for det danske erhvervsliv, hvad angår de rene eksportinteresser i Sydamerika. Det er vores begrundelse for at stemme imod.

Steen Folke (VS):

Det kan ikke overraske nogen, at fremskridtspartiet ikke har noget principielt imod at støtte sydamerikanske militærdiktaturer. Det har VS, og det er en af grundene til, at vi ikke vil støtte dette forslag, men vil stemme imod.

Vi er imod en støtte, der reelt kommer til at fungere som støtte til de siddende regi-